

Suomen kansallisbibliografia 2023

Fennica ja Viola lukuina

Tekijät:

Lietzen, Heidi
Moisio, Tapani
Niininen, Satu
Oja, Marko
Pitkälä, Matti
Riiheläinen, Katri
Saarinen, Leena
Virokannas, Samu

Kiitokset:

Kiitämme Riitta Koikkalaista ja Ulriikka Puuraa tekstin oikolukemisesta ja kommentteista, jotka auttoivat parantamaan julkaisua merkittävästi.

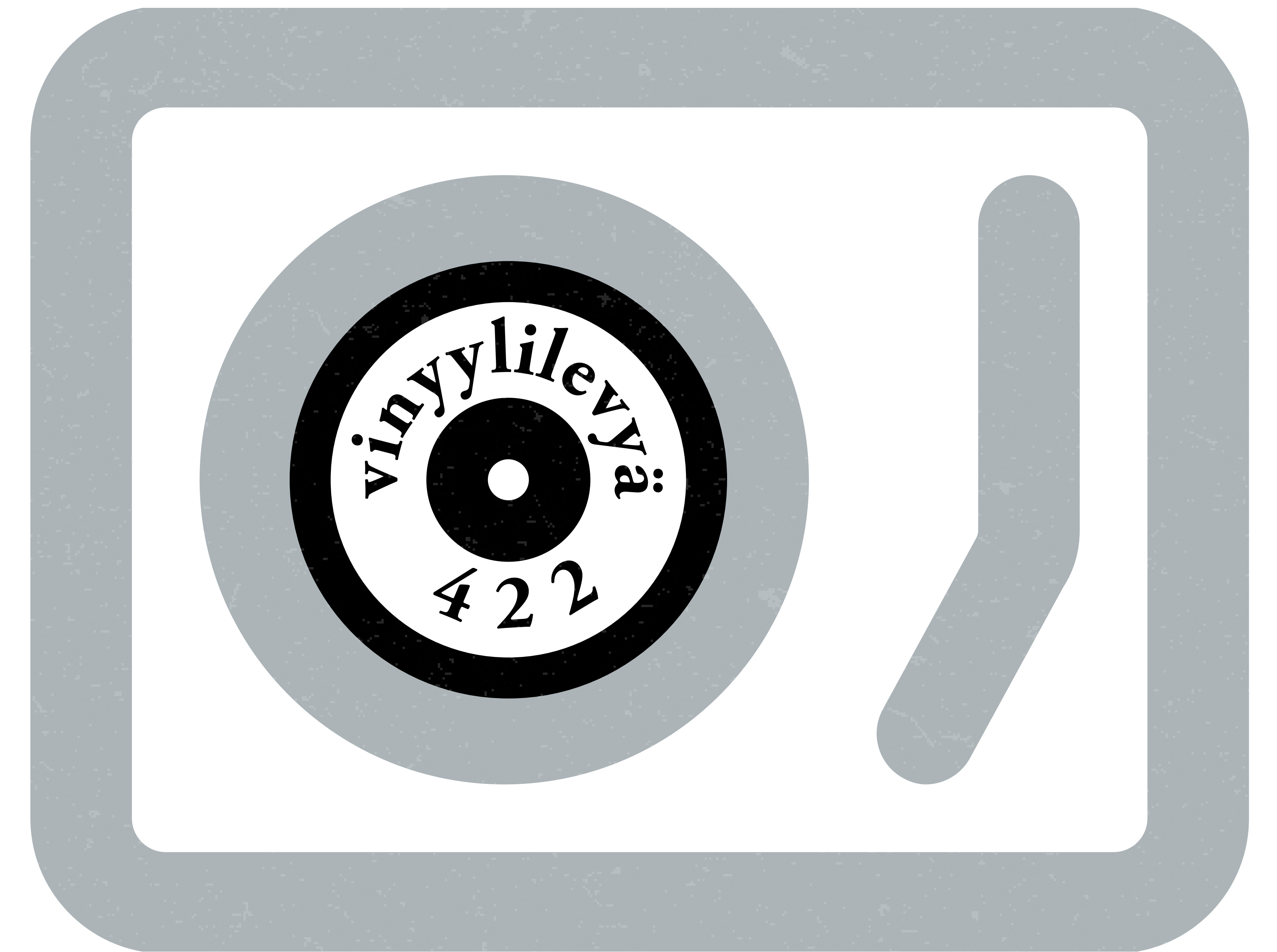
Kansalliskirjasto 2024

URN:NBN:fi-fe202401294670

Kansallisbibliografia 2023

- 3 ... Vuoden 2022 julkaisumäärät
- 4 ... Johdanto
- 5 ... Painetun kirjallisuuden kokonaismäärän kehitys 2000–2022
- 6 ... Kaunokirjallisuuden määrän kehitys
- 7 ... Eniten romaaneja ja runoja julkaisseet kirjailijat
- 8 ... Suomenkielisten kirjailijoiden demografia
- 10 ... Yleisimmät sanat romaanien ja runoteosten nimissä
- 11 ... Sarjakuvat
- 12 ... Tietokirjallisuuden aiheet
- 14 ... Keittokirjat
- 15 ... Käsityöt
- 16 ... Tietotekniikka
- 17 ... Musiikkiäänitteet
- 18 ... Suosituimmat säveltäjät äänitteillä
- 19 ... Suosituimmat sanoittajat äänitteillä
- 20 ... Äänilevyjen julkaisutrendit
- 21 ... Populaarimusiikki levyillä 2000–2019
- 22 ... Populaarimusiikki C-kaseteilla
- 23 ... CD- ja vinyylilevyjen kesto
- 24 ... Kolmen minuutin sääntö
- 25 ... Kappaleiden kesto musiikinlajeittain
- 26 ... Populaarimusiikin ahkerimmat esittäjät
- 27 ... Taidemusiikin jaottelu
- 28 ... Taidemusiikin äänitejulkaisemisen kehitys 2000–2019
- 29 ... Taidemusiikin päätekijät

Vuonna
2022
julkaistiin

Johdanto

Kuka on ollut Suomen tuotteliain romaanikirjailija 2000-luvulla? Entä kuka on julkaissut eniten runoteoksia? Millaisia muutoksia viime vuosina on tapahtunut harrasteaineiston eli esimerkiksi keittokirjojen ja käsityökirjojen julkaisumäärissä?

Suosituimman säveltäjän varmasti tietävät jo kaikki, mutta kuka onkaan eniten pitkäsoittolevyjä tähdittänyt artisti? Miten C-kasetti voi nykyään julkaisumäärien valossa?

Muun muassa näihin kysymyksiin löytyy vastaus tästä julkaisusta, jossa esitellään kotimaisen julkaisutuotannon aihepiirejä ja julkaisumäärien muutosta vuosien varrelta.

Kansalliskirjaston lakisääteinen tehtävä on kerätä ja tallettaa kotimainen julkaisutuotanto jälkipolvia varten. Itse julkaisujen säilyttämisen lisäksi myös niihin liittyvien kuvailutietojen tuottaminen on tärkeää, jotta koko ajan karttuvan kokoelman sisältöjä pystytään hakemaan ja käyttämään. Nämä tiedot löytyvät Suomen kansallisbibliografiasta.

Kansallisbibliografia koostuu kahdesta kokoelmasta. Fennica sisältää kotimaisen kirjallisuuden viitetiedot, kansallisdiskografia Violaan tallennetaan musiikkiäänitteiden ja nuottiaineiston tietoja. Yhteensä näistä kahdesta kokoelmasta löytyy kotimaisen julkaisutuotannon historiaa jo yli puolen vuosituhannen ajalta.

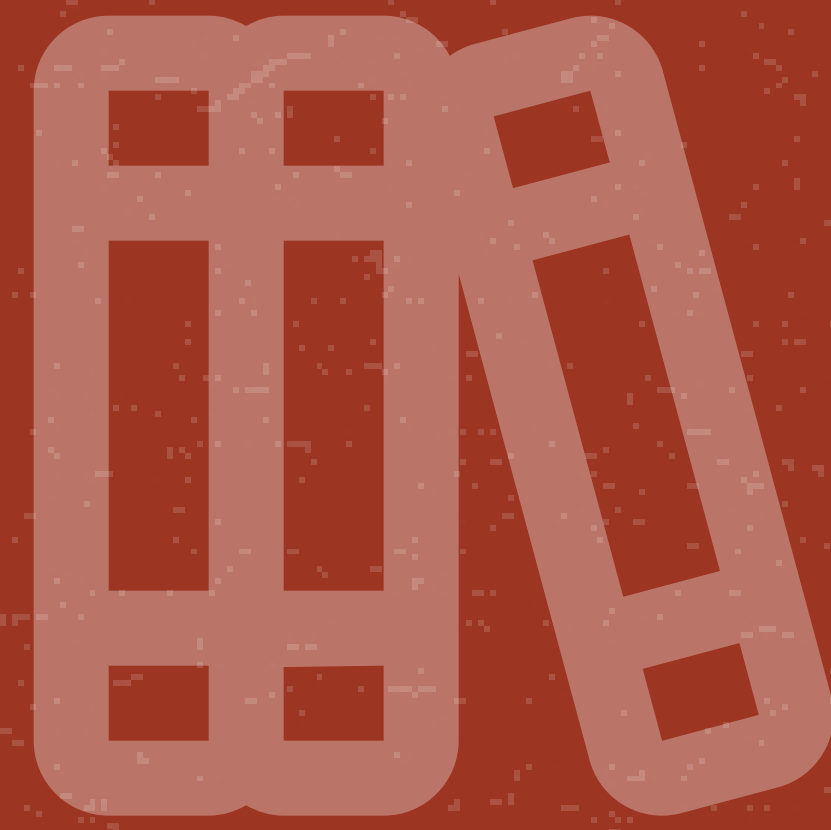
Kansallisbibliografian tiedot täydentyvät pienellä viiveellä. Tämä johtuu siitä, että vapaakappaleita saapuu Kansalliskirjastolle vielä pitkään julkaisuvuoden jälkeenkin. Lisäksi lähetysten purkaminen, kuvailutietojen tuottaminen ja aineistojen järjestäminen osaksi kansalliskokoelmaa ovat kaikki osaavaa kirjastohenkilökuntaa vaativia töitä.

Parhaimmillaan kunkin julkaisuvuoden kirjat tulevat käsitellyiksi seuraavan kalenterivuoden aikana, mutta esimerkiksi äänitteiden kohdalla viive on yleensä pidempi. Tässä julkaisussa tuoreimmat luvut ovat vuodelta 2022. Lukujen vertailua ja

kehityksen seuraamista varten julkaisussa on tänä vuonna käytetty aikajänteenä 2000-lukua. Musiikin osalta keskitymme ajanjaksolla 2000–2019 julkaistuihin äänitteisiin.

Luvut pohjautuvat painotuotteiden ja fyysisten musiikkitalenteiden lukumääriin. Myös e-kirjojen ja verkossa julkaistun musiikin tietoja luetteloidaan kansallisbibliografiaan, mutta käsittelyssä on viivettä emmekä vielä pysty antamaan kattavia lukuja verkkojulkaisemisen kokonaismääristä.

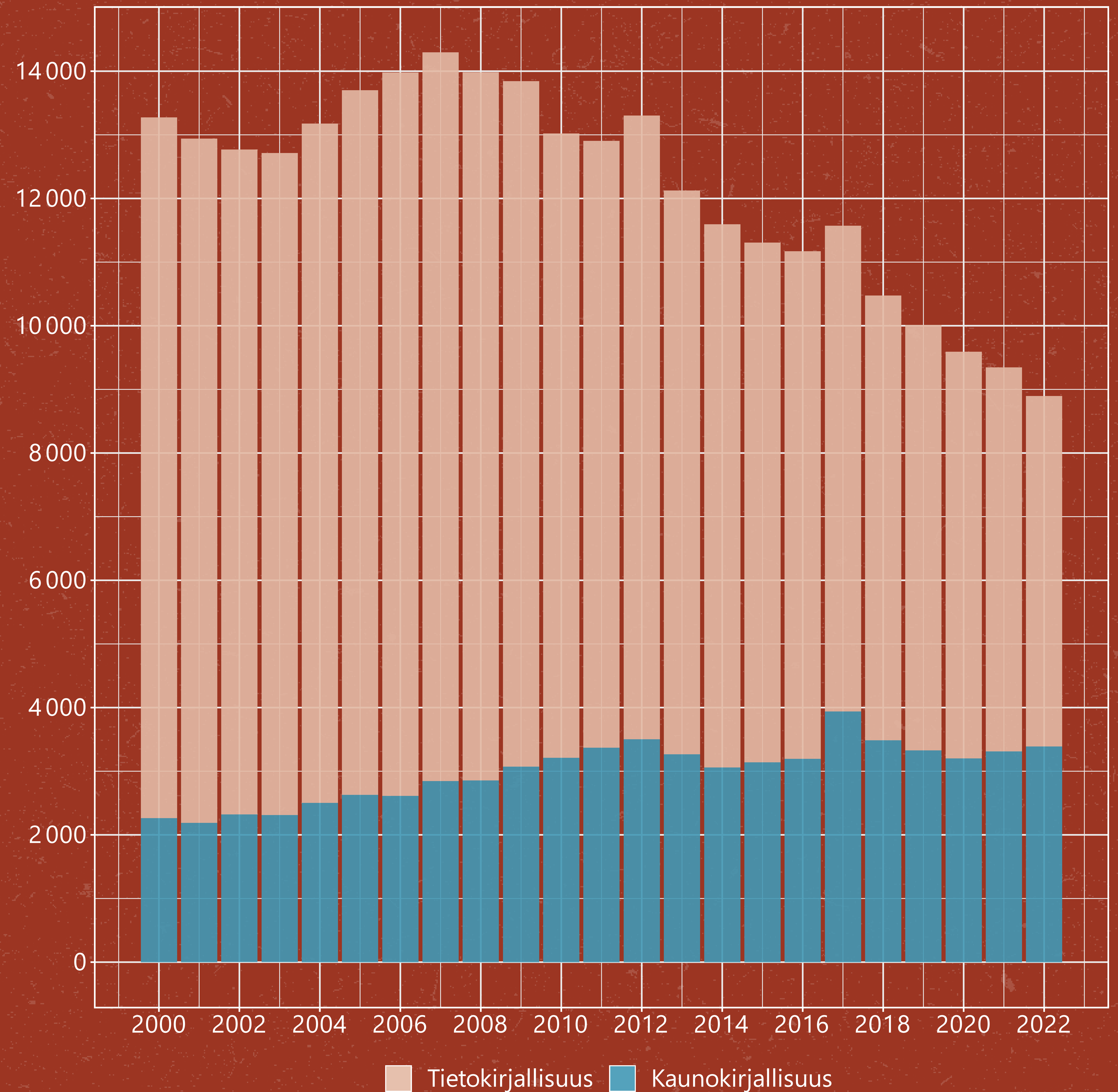
Seuraavilla sivuilla visualisoidaan joitakin teemoja suomalaisesta julkaisutuotannosta kansallisbibliografian datan avulla. Kansallisbibliografia mahdollistaa hyvin monenlaisia näkökulmia julkaisukenttään, eikä kaikkea ole tarkoituksenmukaista esittää yhdellä kertaa. Tästä syystä tämän julkaisun sisältö vaihtelee vuosittain ja valitut tarkastelutavat ovat osin erilaisia eri aineistotyyppien välillä.

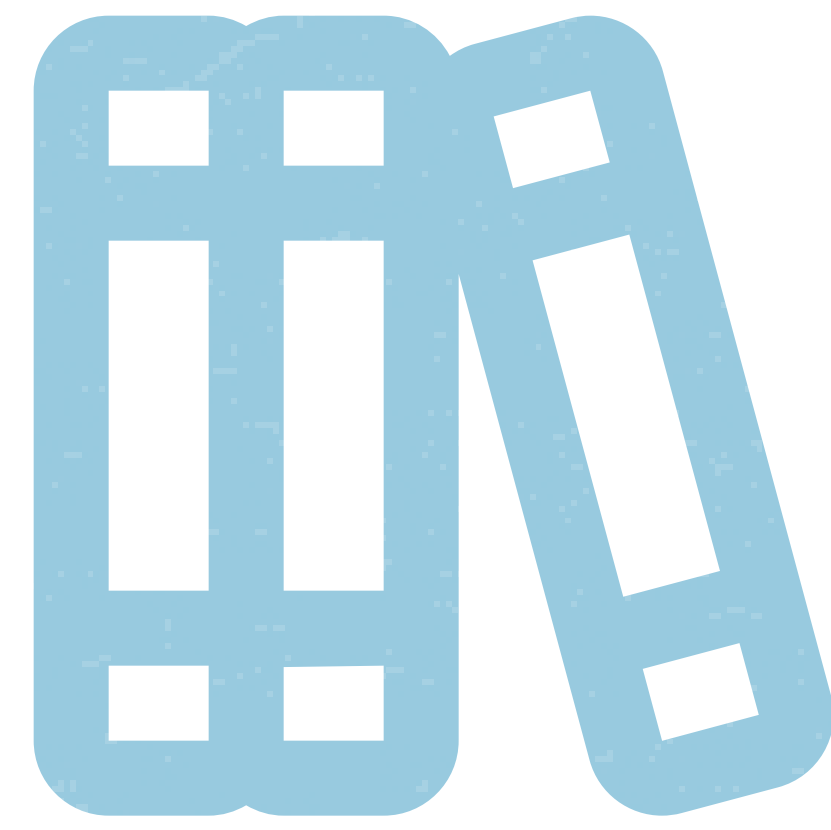

Painetun kirjallisuuden kokonaismäärän kehitys 2000–2022

Painetun kirjallisuuden kokonaismäärän kehityksessä näkyy 2000-luvulla selkeä laskeva trendi. Painetun tietokirjallisuuden määrä on selvässä laskussa, mutta painetun kaunokirjallisuuden määrä on pysynyt tasaisena reilun kahden vuosikymmenen ajan.

Aineistojen siirtyminen verkkoon joko osittain tai kokonaan selittää eniten kokonaismäärän laskua. Verkojulkaisemisen kasvu näkyy etenkin tietokirjallisuuden kohdalla. 2000-lukua tarkasteltaessa eniten tietokirjallisuutta julkaistiin vuonna 2007. Vuoteen 2022 mennessä määrä on pudonnut noin puoleen tästä. Tällä hetkellä painettuja tietokirjoja julkaistaan yhä vuosittain kaunokirjoja enemmän, mutta ero on pienenevässä.

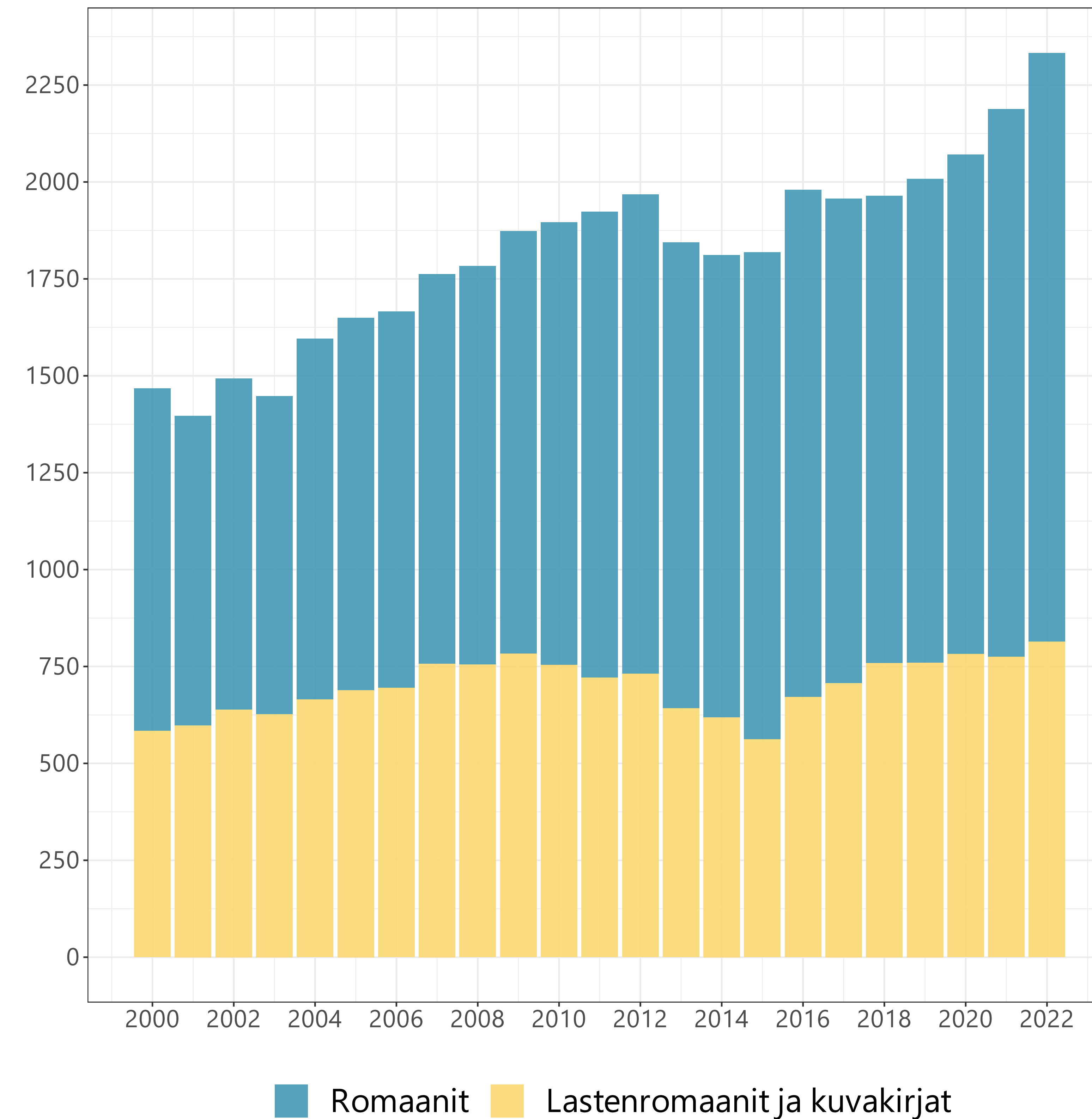

Kaunokirjallisuuden määrän kehitys

Painettuna julkaistun romaanikirjallisuuden kokonaismäärä on 2000-luvun aikana kasvanut tasaisesti. Lukijakunnan näkökulmasta tarkasteltuna kasvua näyttää selittävän erityisesti aikuisille suunnattujen romaanien lisääntyminen. Lapsille ja nuorille suunnattujen romaanien ja kuvakirjojen määrä on sen sijaan pysynyt suhteellisen tasaisena.

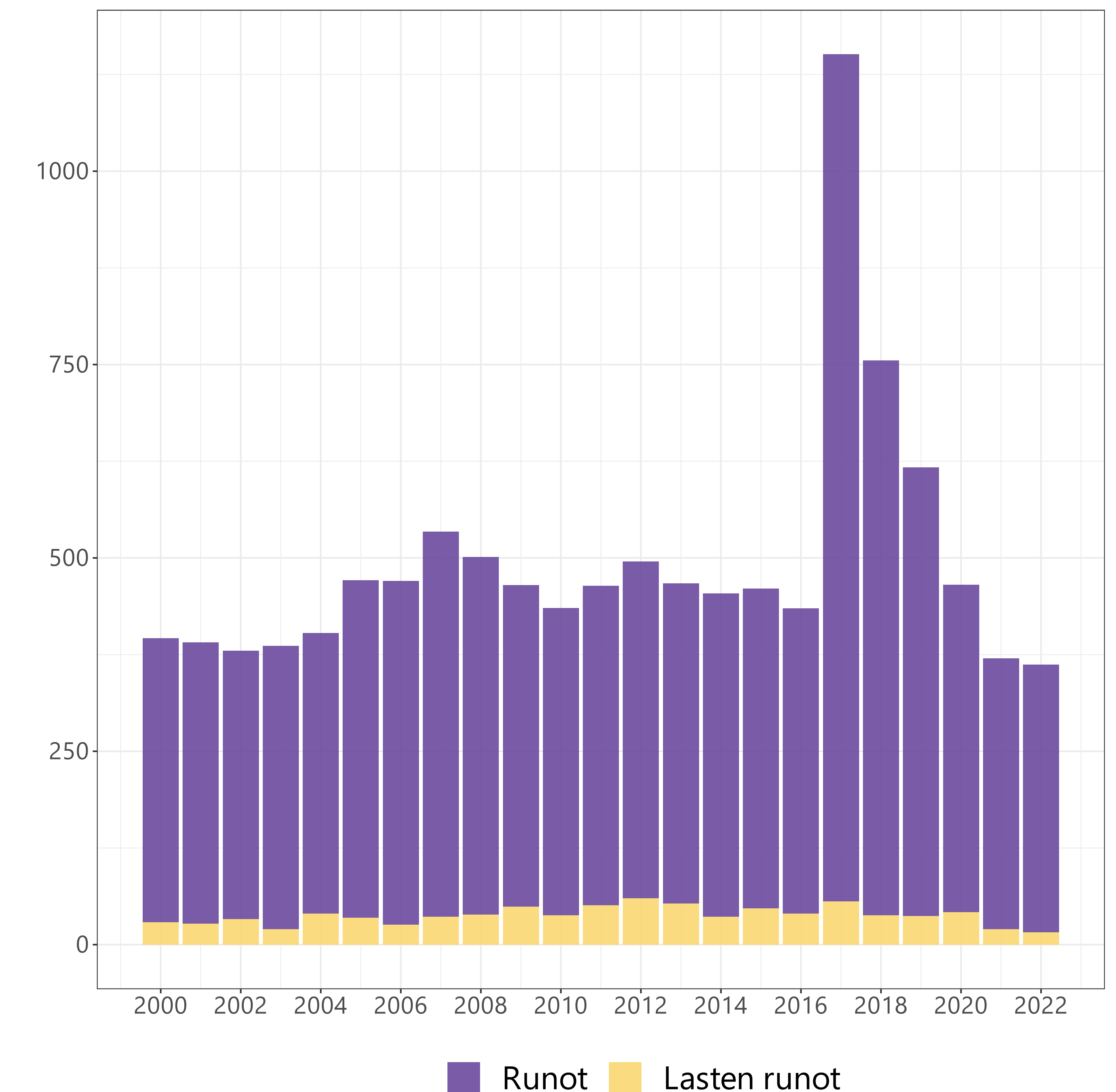
Vuonna 2022 julkaistiin yhteensä 2333 romaania. Näistä 1591 oli suunnattu aikuislukijoille ja 814 nuoremmalle yleisölle.

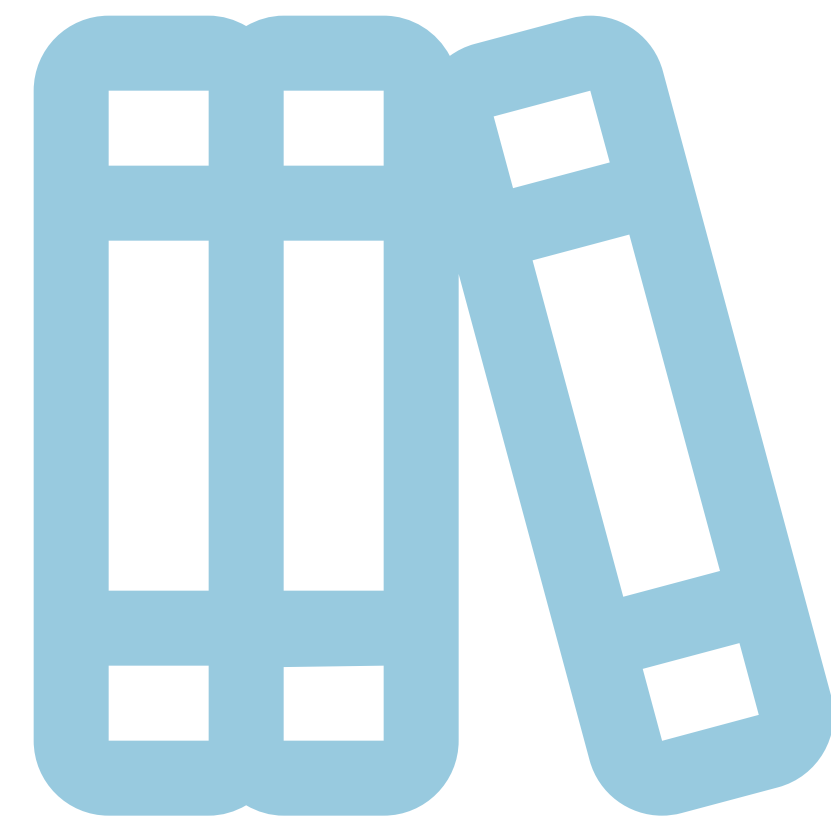
Runoutta julkaistaan melko tasaisesti noin 350–500 nimekettä vuodessa. Runouden julkaisumäärät ovat maltillisia, minkä takia yksittäisen kustantajan poikkeuksellisen tuottelias vuosi saattaa näkyä piikkinä tilastoissa.

Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 2017 kustantajat käynnistivät markkinointikampanjoita, jotka tarjosivat omakustannekirjailijoille väylän oman runokirjan julkaisuun. Kampanjat herättivät mielenkiintoa, joka näkyy tilastossa runokirjojen määrän hurjana nousuna.

Kuluvan vuosituhaten aikana romaaneja on ehditty julkaista yhteensä 41 895 ja runokirjoja 11 327 kappaletta. Lukemista siis varmasti riittää kaikille.

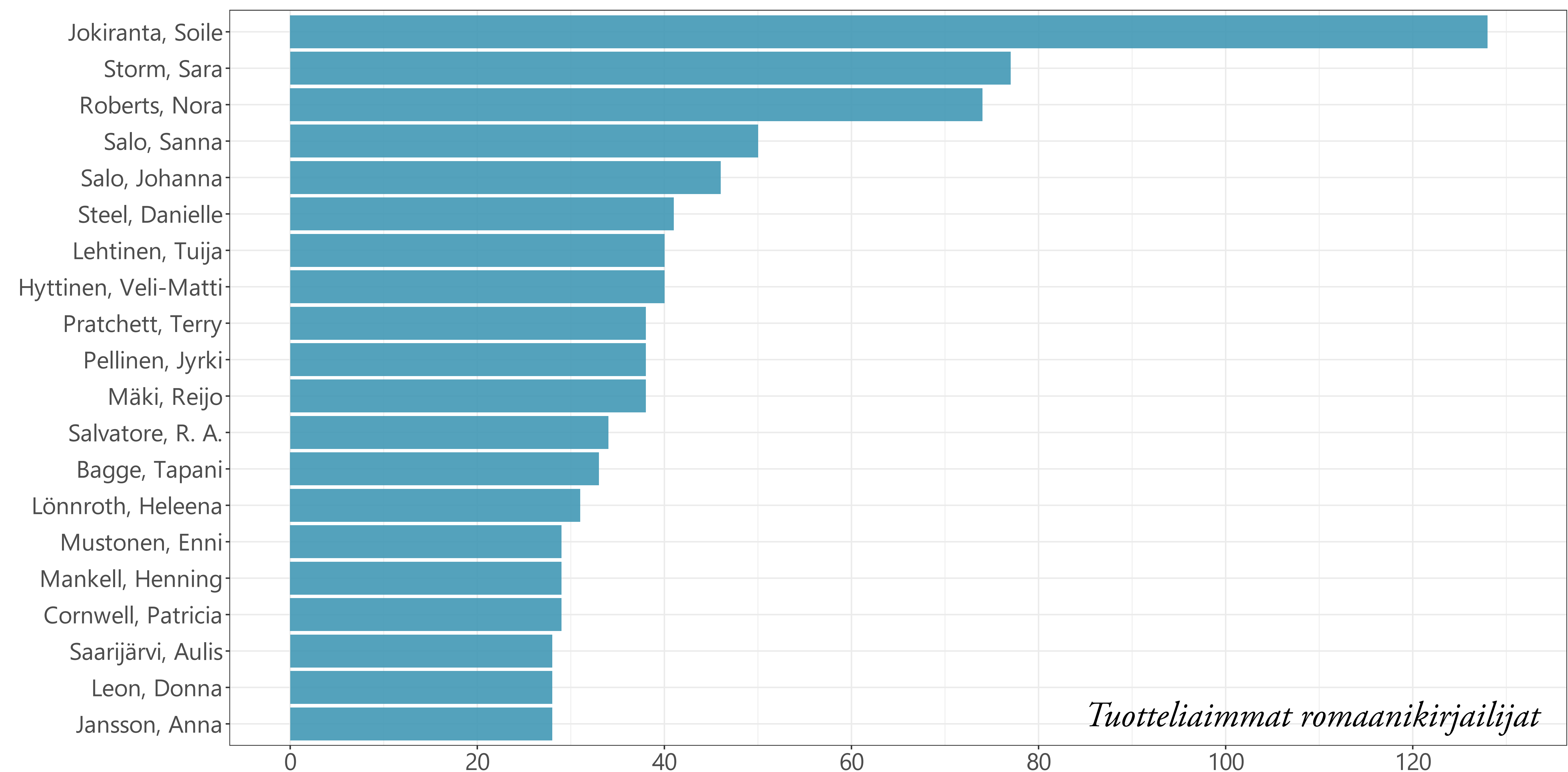
Eniten romaaneja ja runoja julkaisseet kirjailijat

Vähintään yhden romaanin 2000-luvulla julkaisseita henkilöitä on 7 292. Ainakin yhden runoteoksen on julkaissut 5 367 henkilöä.

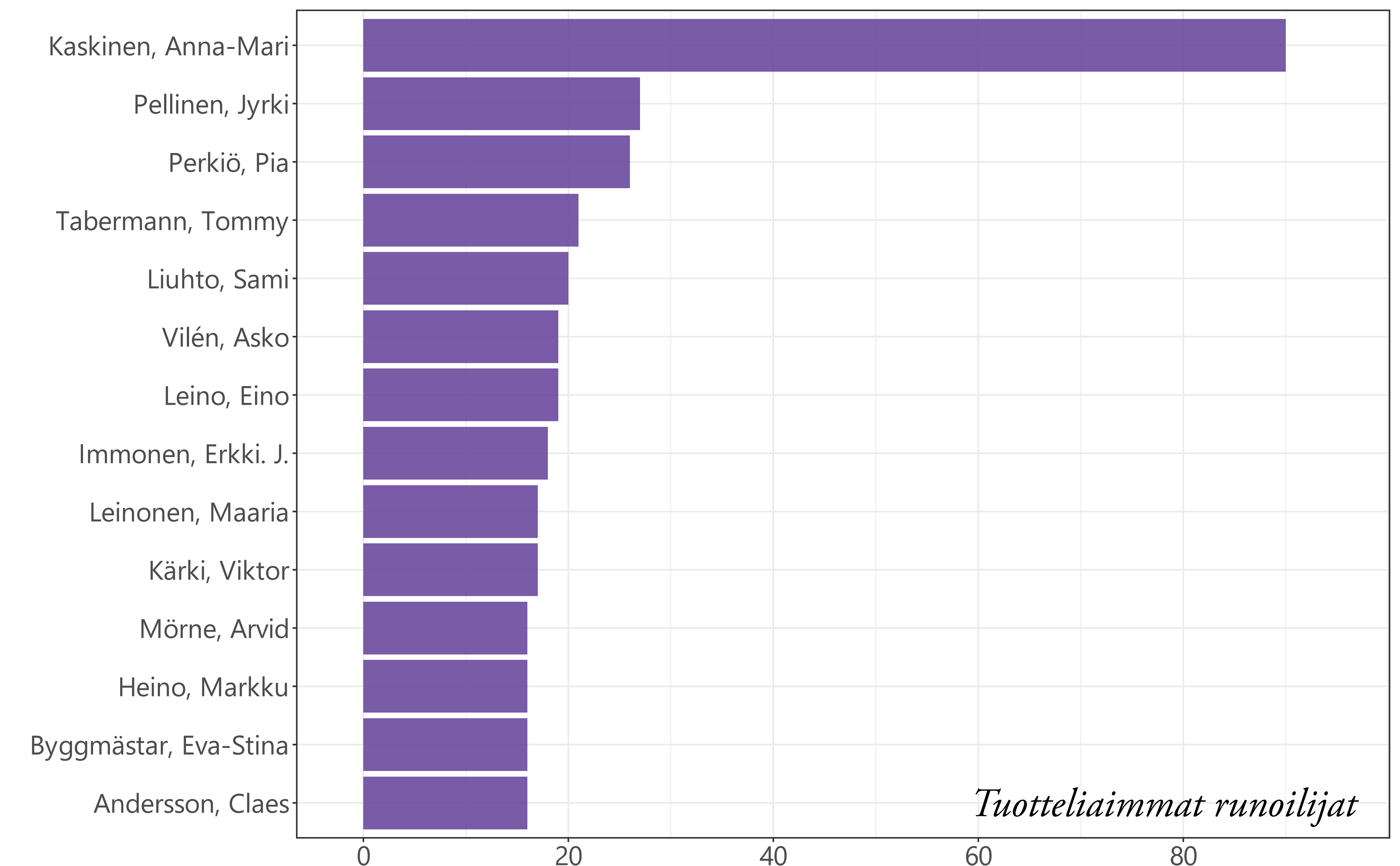
2000-luvun tuotteliaimpien kirjailijoiden listan kärkeä hallitseva teema on rakkaus. Salanimellä kirjoittava **Soile Jokiranta** on julkaissut peräti 128 kirjaa eri romantiikkasarjoissa. Tuotteliaita romanssikirjailijoita löytyy nimimerkkien takaa useita muitakin. Romantiikkaa myös suomennetaan paljon: maailmankuulut **Nora Roberts** ja **Danielle Steel** löytyvät listan kärkipaikoilta.

Muita tuotteliaiden kirjailijoiden lajityyppejä ovat rikos- ja sota-romaanit sekä fantasia. Suomalaisten rikoskirjailijoiden kuten **Reijo Mäen**, **Heleena Lönnrothin** ja **Tapani Baggen** rinnalla julkaistaan paljon käänösdekkareita esimerkiksi maailmantähdiltä **Patricia Cornwell**, **Donna Leon** ja **Henning Mankell**.

Tuotteliaimpien romaanikirjailijoiden listan kymmenes, **Jyrki Pellinen**, löytyy myös runoilijoiden listalta sijalta kaksi. Kärkipaikan ottaa runoilija, kirjailija ja sanoittaja **Anna-Mari Kaskinen**, jonka tuotanto painottuu kristillisiin aiheisiin. Hengellistä runoutta on muutenkin tuotettu runsaasti 2000-luvulla. Paljon julkaistujen joukosta löytyy myös kuolleita runoilijoita kuten **Tommy Tabermann** (k. 2010), suomenruotsalainen **Arvid Mörne** (k. 1946) ja suomalaisille aina niin merkityksellinen **Eino Leino** (k. 1926).

Tuotteliaimmat romaanikirjailijat

Tuotteliaimmat runoilijat

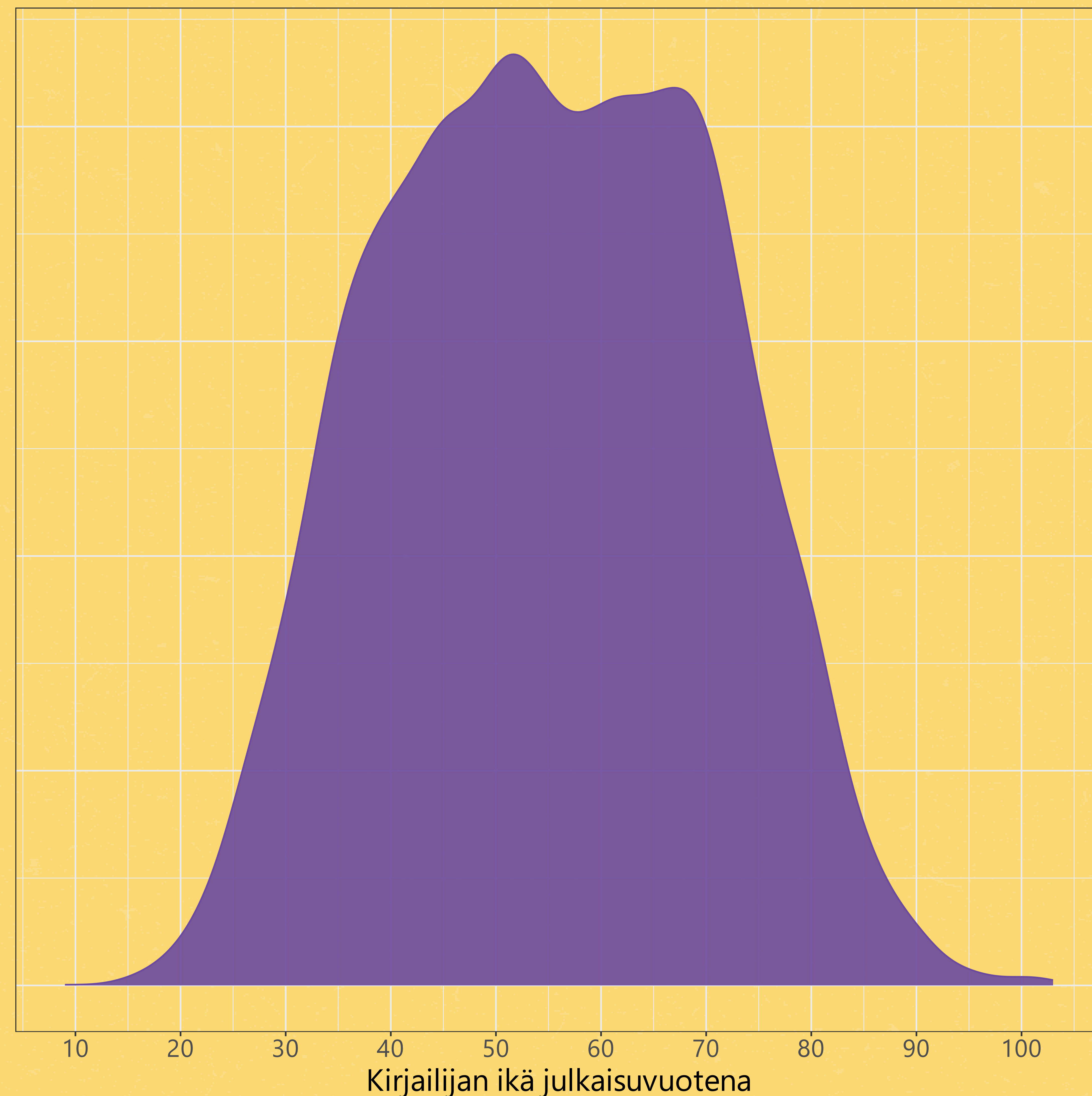
Suomenkielisten kirjailijoiden demografia

Vähintään yhden suomenkielisen teoksen julkaisseita romaanikirjailijoita ja runoilijoita on yli 4000 henkilöä. Kansallisbibliografiassa heistä on kattavasti tiedossa nimet sekä syntymä- ja kuolinvuodet. Näiden tietojen perusteella voimme tehdä suppean katsauksen kirjailijoiden demografisiin tietoihin.

Ikäjakauma

Kaaviossa esitetään romaanikirjailijoiden ja runoilijoiden ikä jokaisen teoksensa ensipainoksen julkaisuvuonna. Mukana ovat kaikki vuosina 2000–2022 julkaistut suomenkieliset romaanit ja runoteokset lukuun ottamatta lastenkirjallisia teoksia. Sama kirjailija voi esiintyä tilastossa useaan kertaan, jos hän on julkaissut useita teoksia.

Sekä aikuisille suunnattujen romaanien että runojen kirjoittajien keskimääräinen ikä on 55 vuotta. Noin 18 % romaaneista ja runoteoksista oli tarkastellulla ajanjaksolla alle 40-vuotiaiden kirjoittamia, 20 % puolestaan 70 vuotta täyttäneiden.

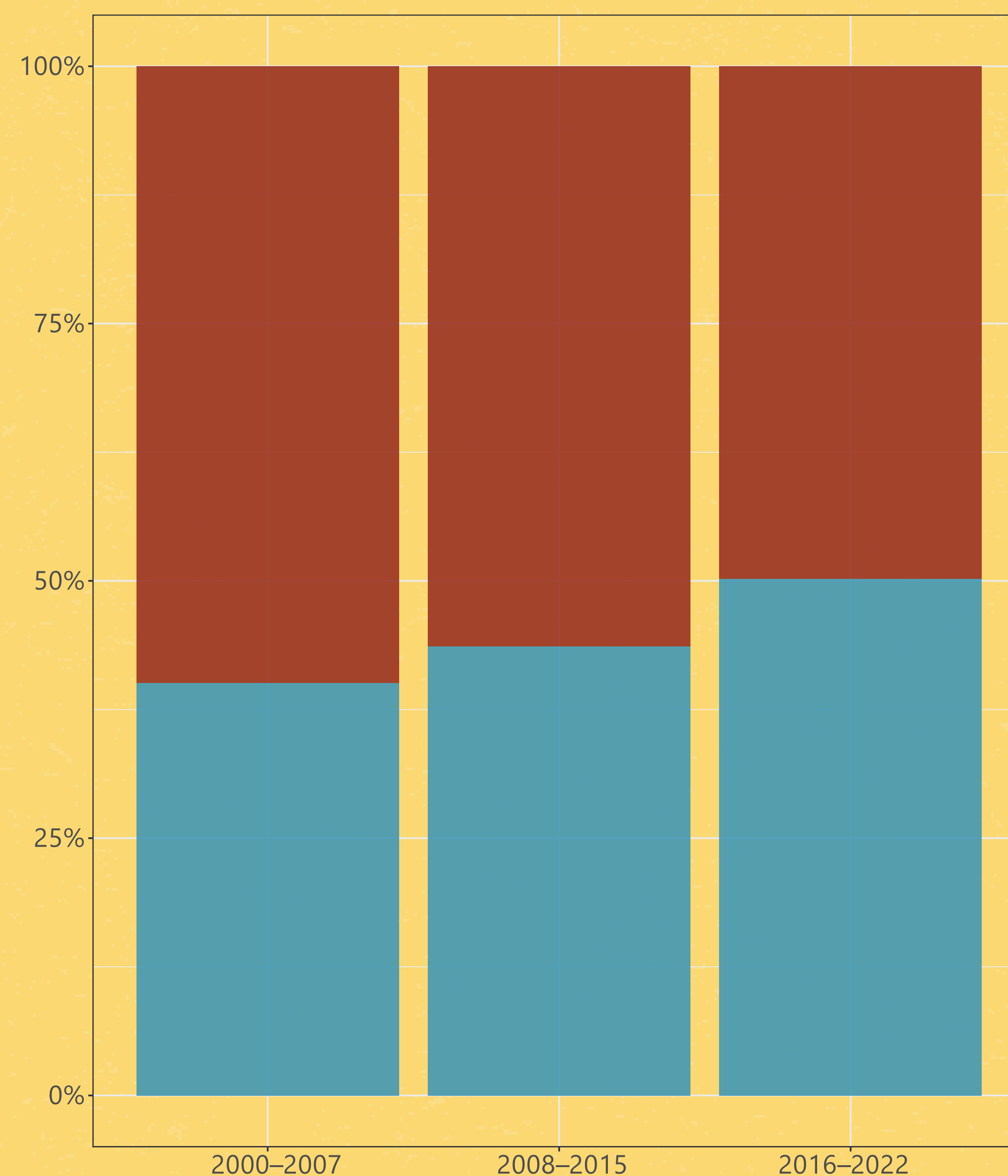

Matti
Pekka
Jukka
Timo
Erkki
Markku
Juha
Kari
Heikki
Antti
Seppo
Pentti
Mikko
Hannu
Marja
Leena
Anna
Tiina
Martti
Lauri

Leena
Liisa
Anne
Matti
Anja
Erkki
Marja
Eila
Pekka
Tuula
Juha
Terttu
Päivi
Timo
Maija
Mikko
Jukka
Pirjo
Helena
Kari

Romaanikirjailijat

Nimet

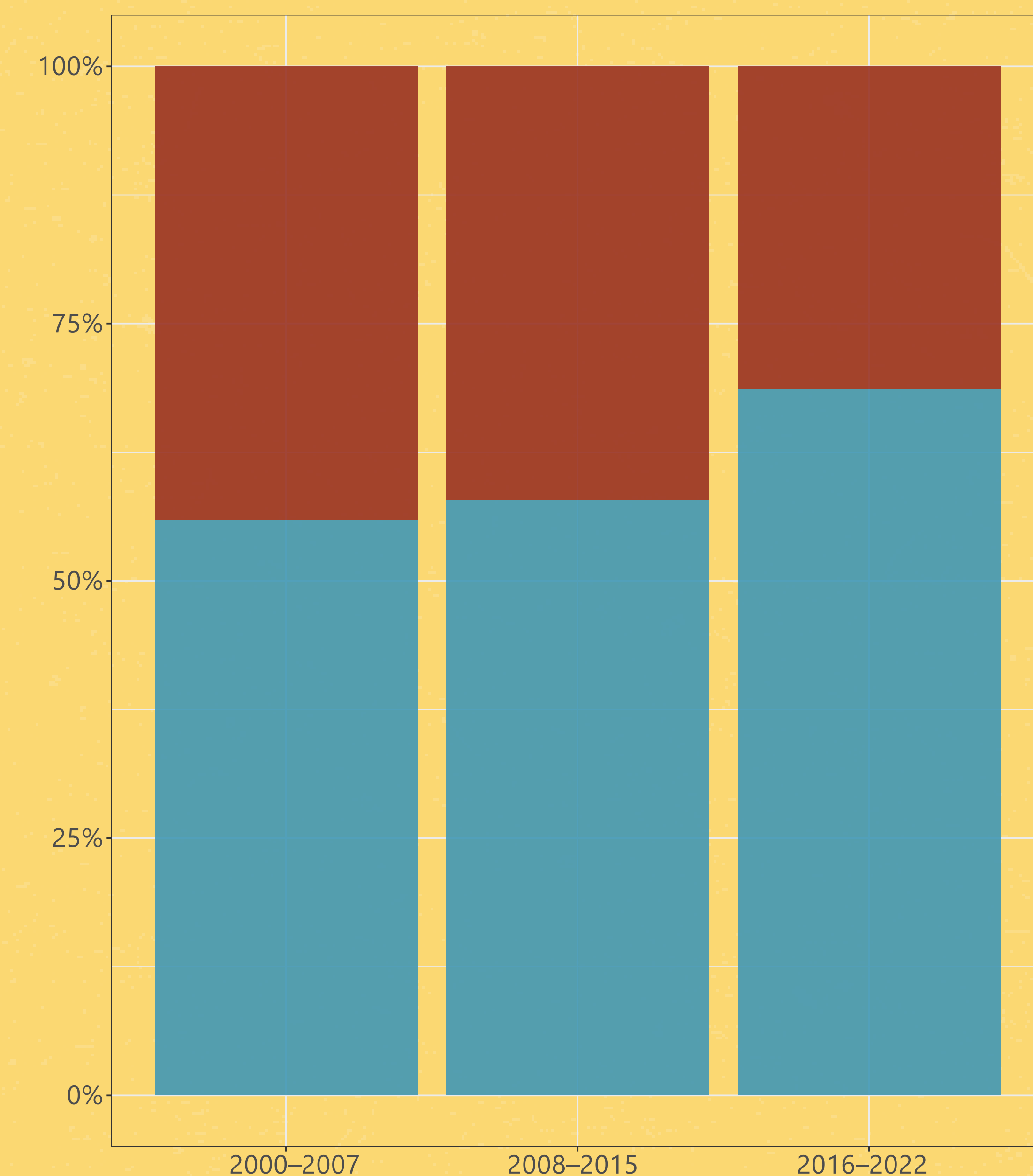
Romaanikirjailijoilla (vasemmalla) esiintyy 919 nimitilastoista löytyvää etunimeä, runoilijoilla (oikealla) 877. Yleisin romaanin kirjoittaneen henkilön etunimi on Matti ja runoteoksen Leena. Tämä ei ole kovin yllättävää, sillä Digi- ja väestötietoviraston vuoden 2023 tilastojen mukaan Matti on kaikkien suomalaisten miesten (punaisella) nimistä kolmanneksi yleisin ja Leena naisten (sinisellä) nimistä seitsemänneksi yleisin. Noin neljäsosalla kirjailijoista on 50 yleisimmän suomalaisen nimen joukkoon kuuluva etunimi, mikä suunnilleen vastaa näiden nimien osuutta myös koko väestöstä.

Sukupuolijakauma

Romaanikirjailijoista arviolta 44 % on naisia tai kirjoittaa naisen nimellä koko tarkastellulla aikavälillä. Naisten osuus romaanikirjailijoista on kasvanut 2000-luvun aikana: vuosina 2000–2007 naisten osuus oli n. 40 %, kun vuosina 2015–2022 osuus oli 49 %.

Runoilijoista naisten osuus on 61 % koko tarkastellulla aikavälillä. Naisten osuus on kasvanut myös runoilijoissa: vuosina 2000–2007 naisia oli 56 % runoilijoista ja vuosina 2015–2022 naisten osuus oli noussut 68 %:iin.

Runoilijat

Sukupuolijakaumat on selvitetty yhdistämällä etunimitietoon väestötietojärjestelmän nimitilastot vuodelta 2023. Nimitilastoissa on erilliset taulukot naisten ja miesten ensimmäisille etunimille. Nämä on yhdistetty ja laskettu nimen omaavien ihmisten kokonaismäärä ja naisten osuus tästä määrästä.

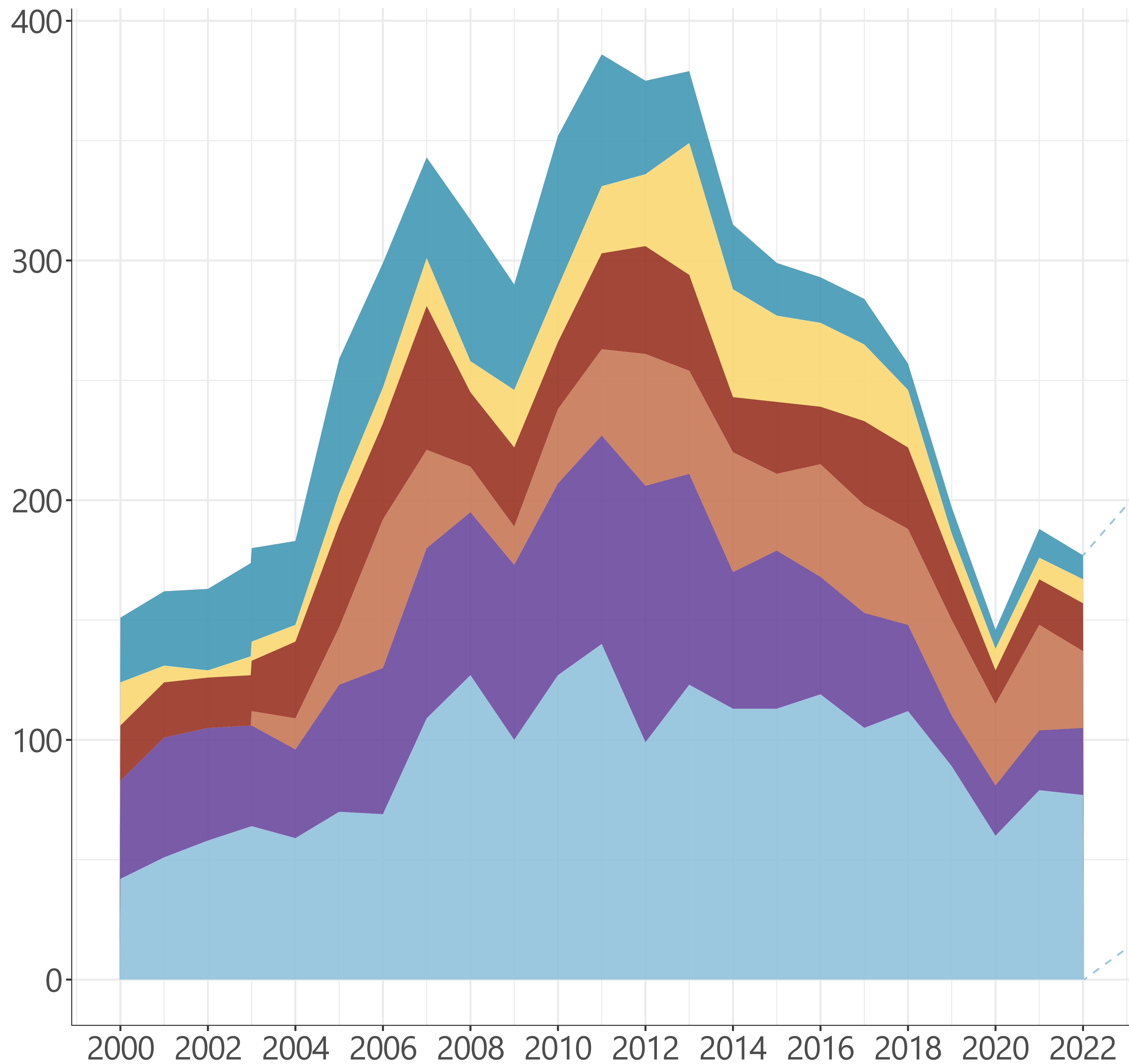
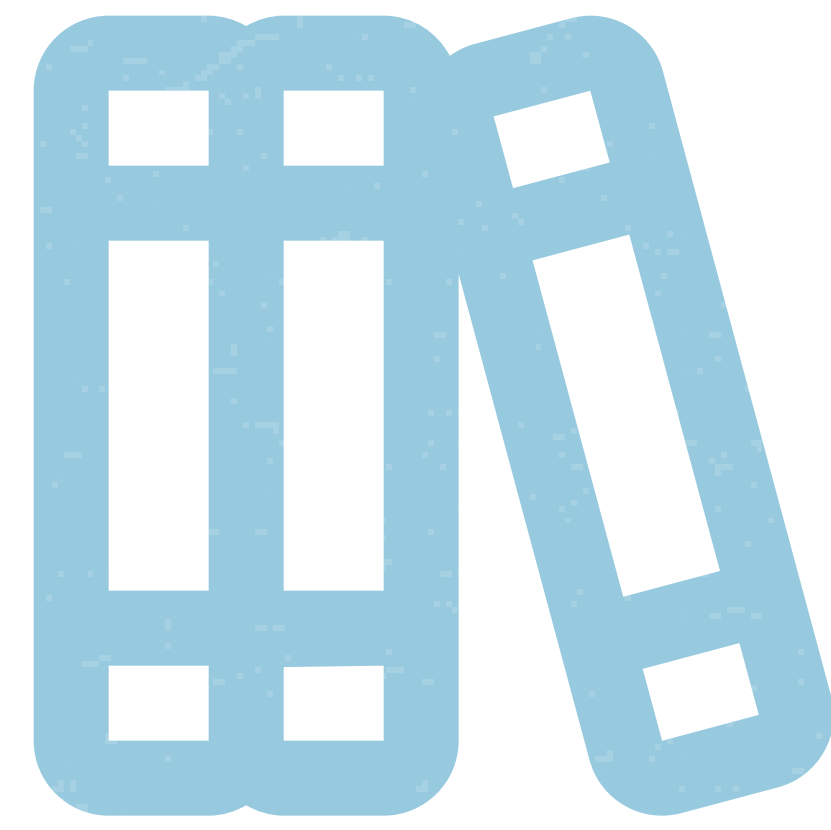
Noin 500 nimeä esiintyy sekä miehillä että naisilla vähintään 5 kertaa. Esimerkiksi Kaino on 379 naisen ja 175 miehen nimi, joten todennäköisyys sille, että Kaino-niminen henkilö on nainen, on 0,68. Arvio naisten määrästä saadaan, kun lasketaan yhteen todennäköisyydet sille, että nimi on naisen nimi. Miesten osuus saadaan vähentämällä näin saatu naisten arvioitu määrä kokonaismäärästä.

Tämä menetelmä toimii vain tilastollisena arviona. Emme arvaile yksittäisten henkilöiden sukupuolta heidän nimensä perusteella, vaan käsittelemme tietoa ainoastaan suurten henkilömäärien suhteellisten osuuksien arviointiin. Rajaamme aiheen käsittelyn vain yli tuhannen henkilön joukkoihin.

maailman elämää
perintö taivas kosto
miehen elämän punainen morsian
pieni murha anna
maan tie tarina elirakkauden kesä hänen
matka minä kun viimeinen kolme kuka
taivaan enkeli sydän kaikki se kuin poika kirja älä
tapaus varjo tyttö mies aika tytär saari
rakkautta nainen kuolema joka alla varjot
lapset sininen niin talo elämä rakkaus vainpäivä
valkoinen kuoleman musta kaksi yö naiset
kaupunki toinen salaisuus yksi herra
vuosi kadonnut mitä ennen sinun
operaatio pahan

minua
maailman elämää
runokirja rakkautta
kirja eli tarinoita
sininen tässä runokirja
aurinko sininen kirja eli
meri taivaan olet elämäni valoa päivä yli tuulen
hetki mies rakkaus sinä rakkauden taivas nainen
maailman mies rakkaus sinä rakkauden sanoja ajan
jäljet matka valon minä elämän elämää runo kesä
täällä vain kohti joka muita runoja kuin matkalla hetkiä
tanssi sanat kaikki runot sen sinulle mitä ääni
kuu elämästä olen se elämä uni varrelta ole kolme
siivet lauluja laulu aika maa valo minun maailma
ovat jos sydän nyt pieni niin kootut vielä
valitut tämä auringon
kaunis rakkaudesta meren jälkeen

Yleisimmät sanat romaanien ja runoteosten nimissä

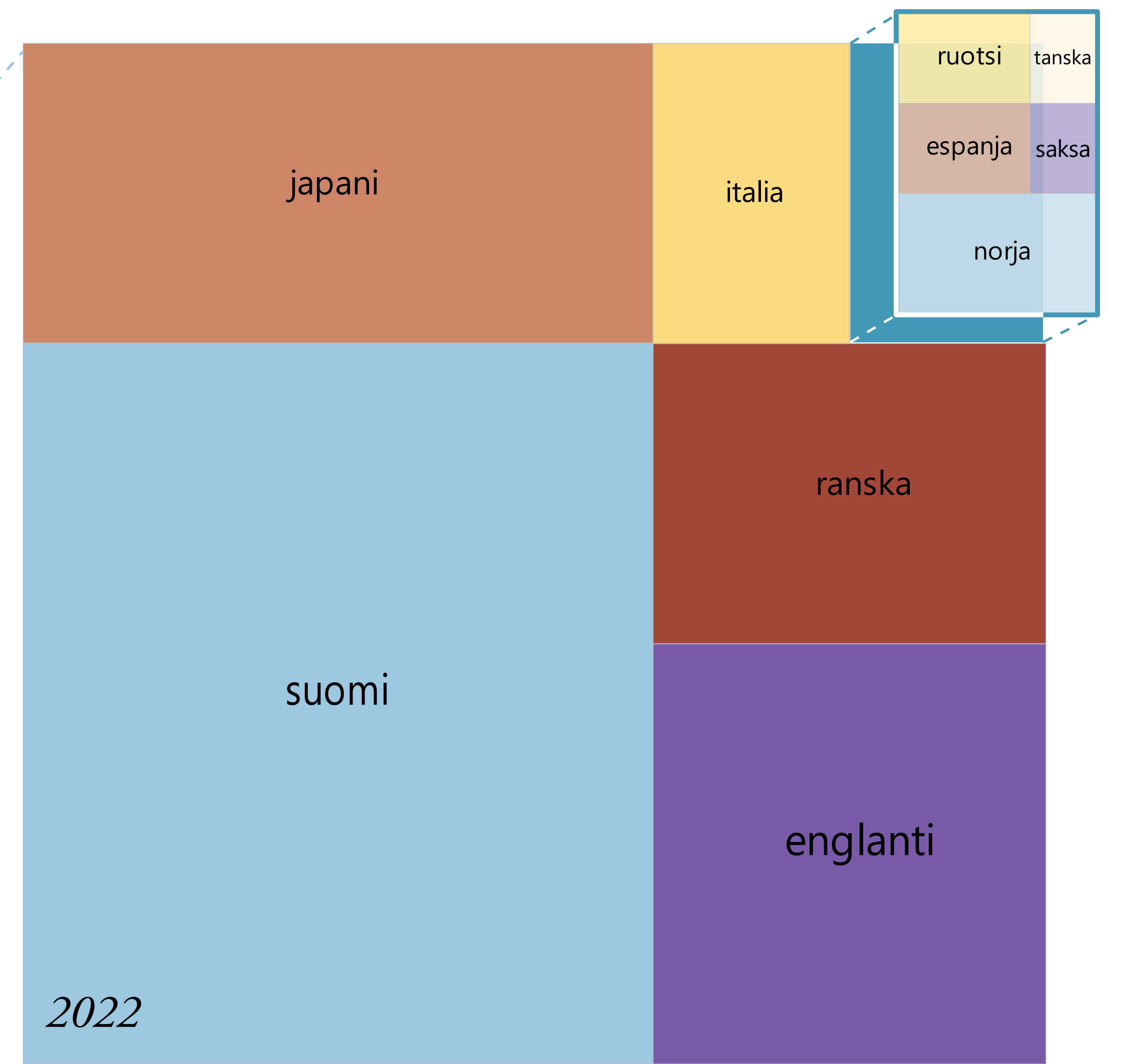

Sarjakuvat

Sarjakuvien julkaisumäärät ovat vaihdelleet voimakkaasti 2000-luvun aikana. Vuoden 2011 lähes 400 nimekkeen huipusta määrä on laskenut nykyiselle alle 200 nimekkeen vuositasolle.

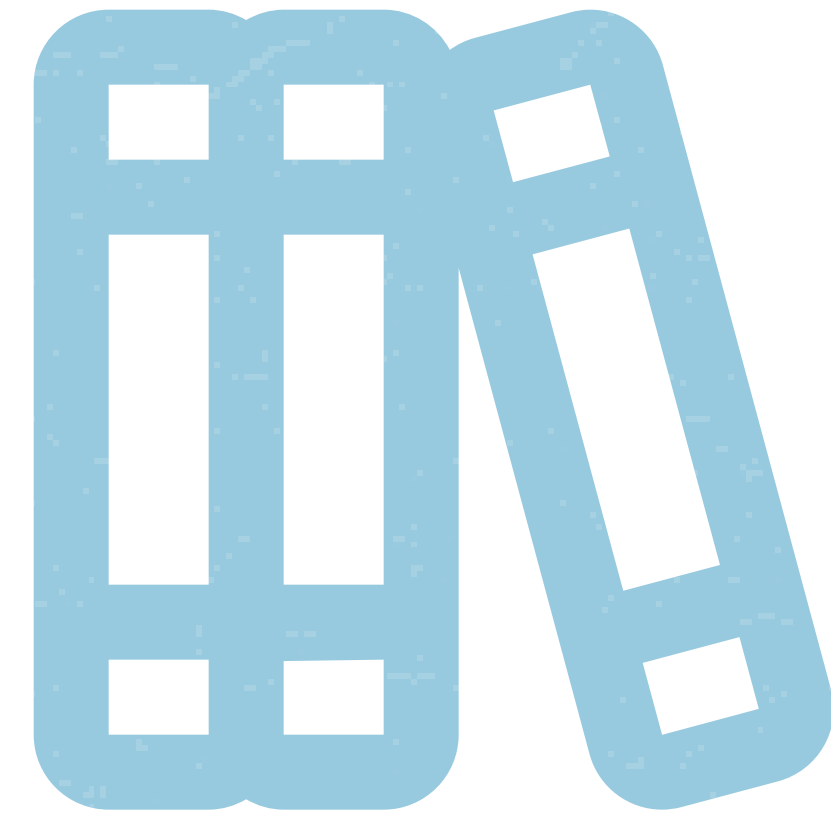
Sarjakuvien alkukielten tarkastelu avaa mielenkiintoisen näkökulman Suomessa julkaistuun sarjakuvatarjontaan. Luvuissa on mukana sekä käännettyjä että kotimaisia sarjakuvia.

Kotimaisen sarjakuvatuotannon vahva ja vakiintunut asema näkyy yhä vuoden 2022 julkaisumäärissä, sillä Suomessa julkaistaan eniten kotimaista sarjakuvaa.

Vieraskielisen sarjakuvan puolella englanninkielisellä tuotannolla oli pitkään selvä valta-asema, mutta vuodesta 2003 lähtien japani on mangaan suuren suosion myötä noussut merkittäväksi kilpailijaksi. Vuonna 2022 julkaistiin enemmän japanista kuin englannista käännettyä sarjakuvaa.

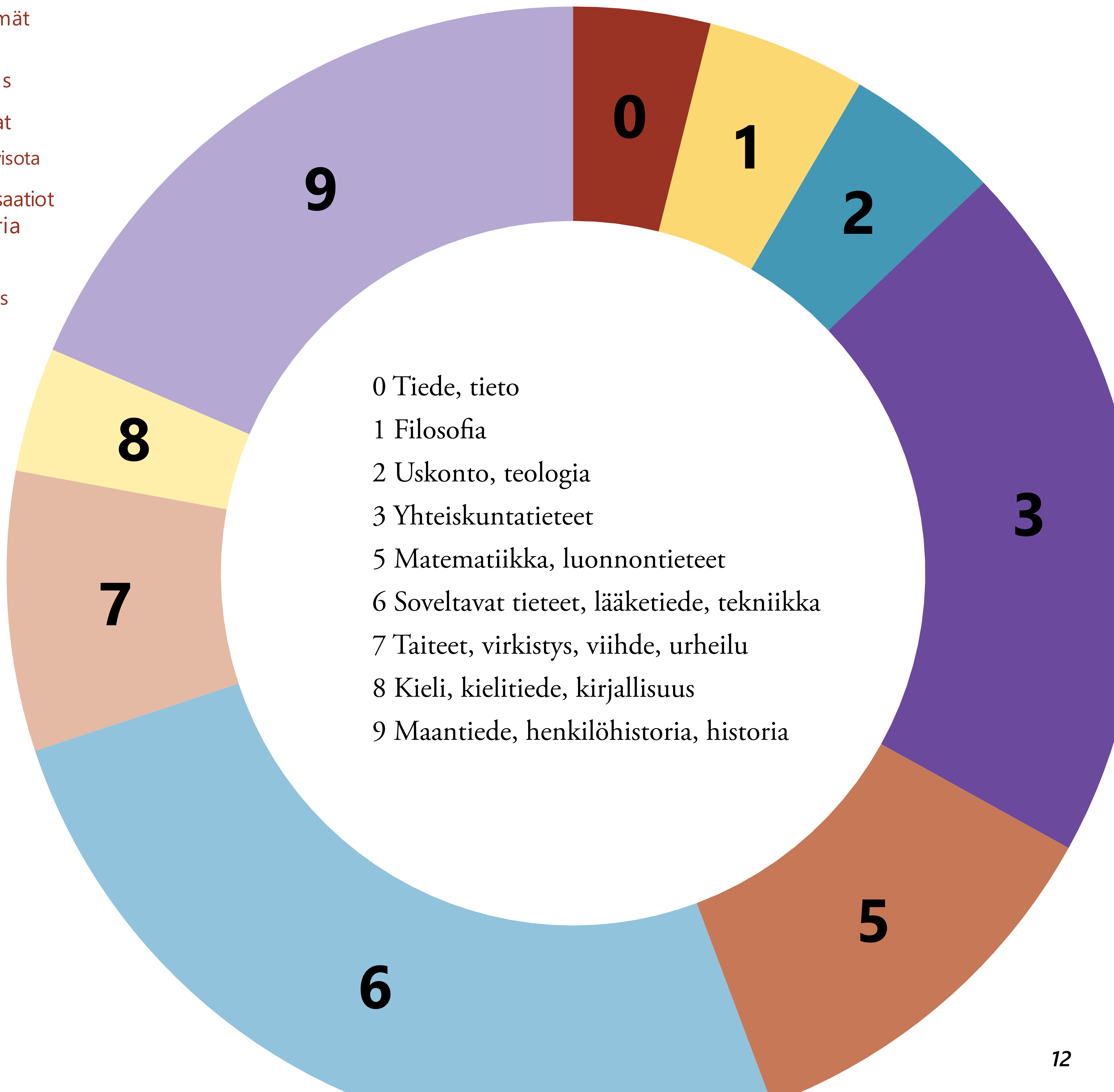
Eurooppalainen sarjakuva säilyttää asemansa, vaikka julkaisumäärät vaihtelevatkin vuosittain. Erityisesti italialan- ja ranskankielisistä sarjakuvista julkaistaan paljon suomennoksia. Ranskasta käännettyjä tunnettuja sarjakuvia ovat esimerkiksi **Asterix**, **Tintti**, **Lucky Luke** sekä **Piko ja Fantasio**. Italialaisista sarjakuvista suosittuja ovat erityisesti **Tex Willer** ja **Aku Ankan** taskukirjat.

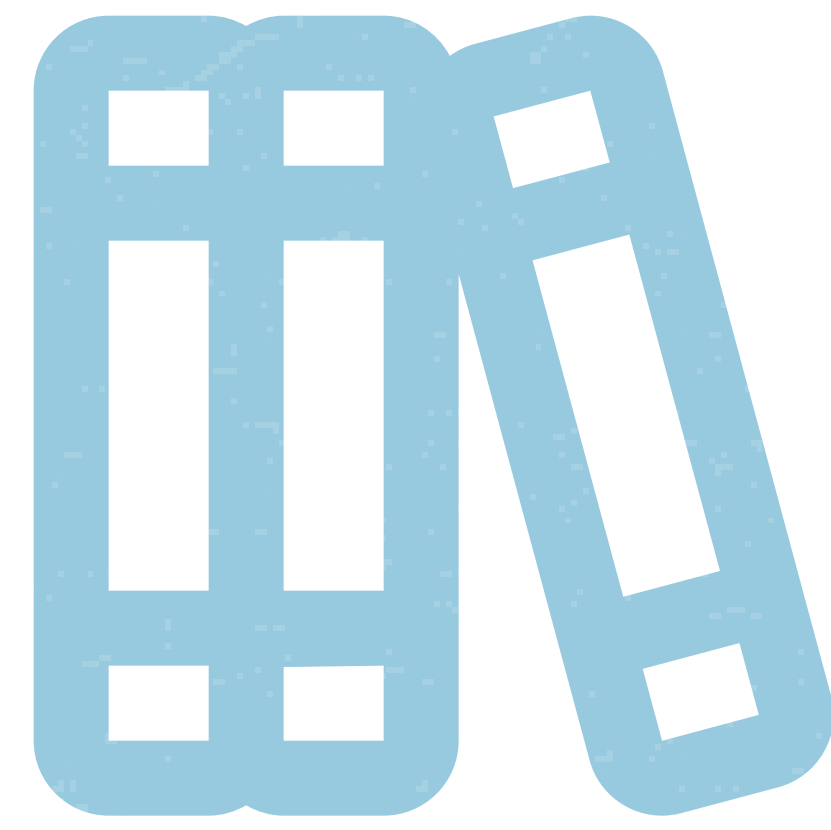

Tietokirjallisuuden aiheet

Kaikki Fennicaan luetteloitavat kirjat luokitellaan yleisen kymmenluokittelun (UDK) mukaisesti luokkiin. Kansalliskirjasto käyttää luokitukseltaan omaa suppeaa versiota, jossa on yhdeksän pääluokkaa (luokka 4 ei ole käytössä). Luokitusta käytetään mm. aineistojen tilastoinnissa, mutta luokkien perusteella voi myös tehdä hakuja Kansalliskirjaston hakupalvelussa.

Rengaskaaviossa on esitetty vuonna 2022 julkaistujen tietokirjojen aiheenmukaisen luokituksen osuudet pääluokittain. Jaottelu kertoo kirjojen sisällöstä karkealla tasolla: pääluokkiin sisältyy hyvin laajasti erilaisia aiheita. Sanapilvessä nähdään näissä yleisimmin esiintyvät asiasanat.

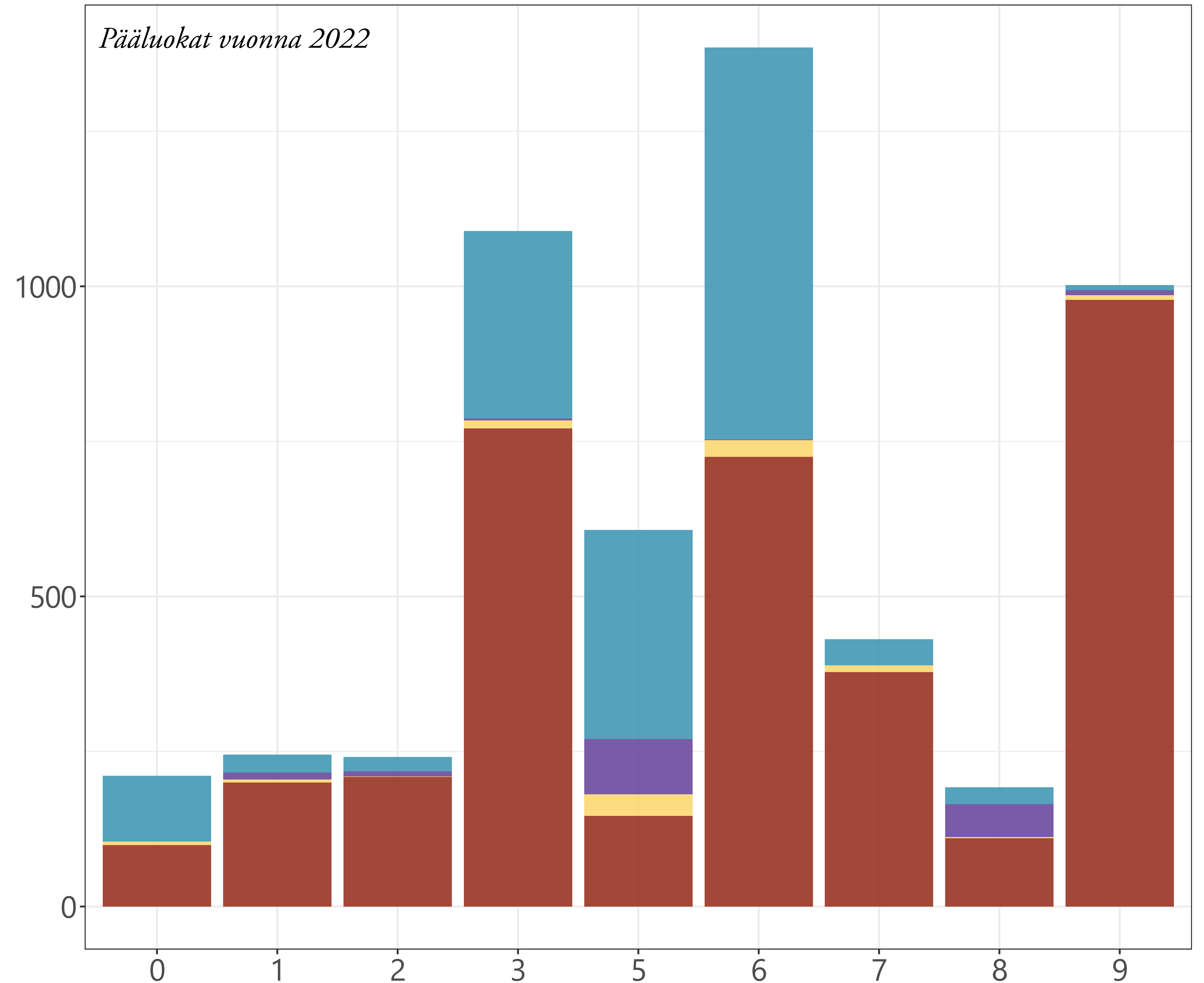
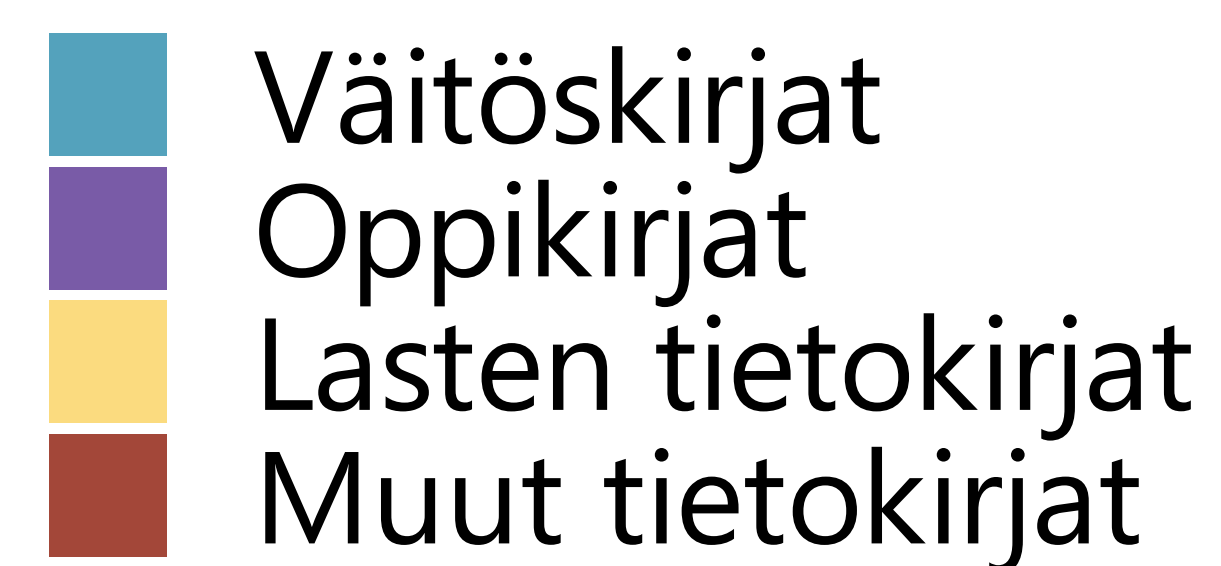

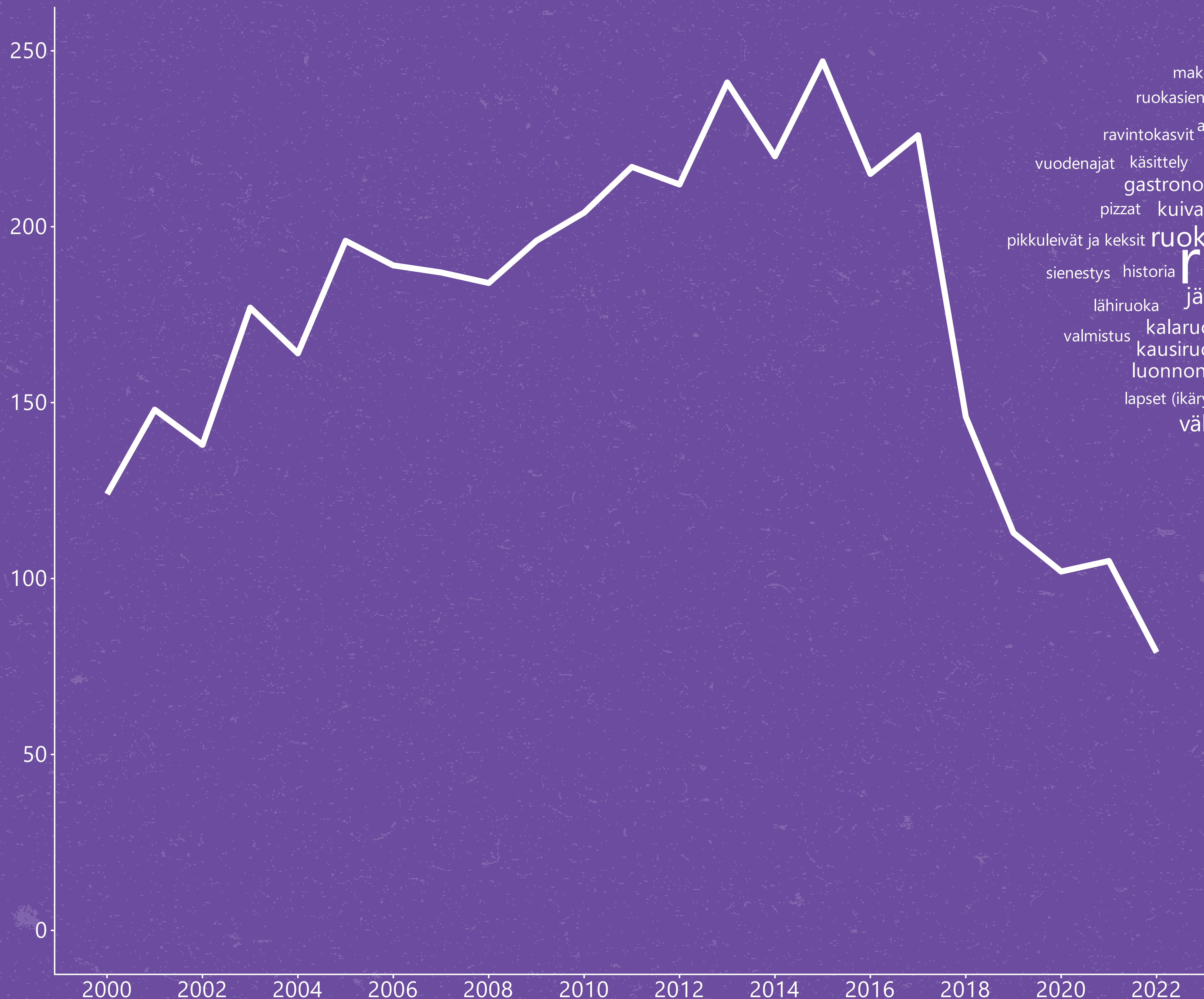

Pylväskaaviossa on esitetty pääluokittain tietokirjallisuuden jakautuminen väitöskirjoihin, oppikirjoihin, lasten tietokirjoihin ja muihin tietokirjoihin vuonna 2022. Väitöskirjojen suhteellinen osuus on suurin pääluokissa 0, 5 ja 6. Pääluokan 0 (tiede, tieto) osalta tämä selittyy tietotekniikan sisällymisellä tähän pääluokkaan. Pääluokka 5 sisältää luonnontieteitä kuten matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, ympäristötieteitä, tähtitiedettä ja biologisia tieteitä. Laajaan pääluokkaan 6 kuuluvat soveltavat tieteet: lääke- ja terveystieteet, pelastusala, farmasia, tekniikka, maa- ja metsätalous, teollisuus, liiketalous jne. Väitöskirjoja on runsaasti myös pääluokassa 3, joka sisältää yhteiskuntatieteitä kuten sosiologiaa, politiikkaa, tilastotiedettä, oikeustiedettä, julkishallintoa, sosiaaliturvaa ja kansanterveyttä, koulutusala sekä perinnetieteitä.

Oppikirjojen suhteellinen osuus on suurin luonnontieteissä (pääluokka 5) sekä kielissä, kielitieteissä ja kirjallisuudessa (pääluokka 8). Näihin pääluokkiin sisältyykin suuri osa peruskoulun ja lukion oppiaineista: matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, äidinkieli, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet.

Lasten tietokirjoja julkaistaan eniten luonnontieteiden ja soveltavien tieteiden pääluokissa (5 ja 6).

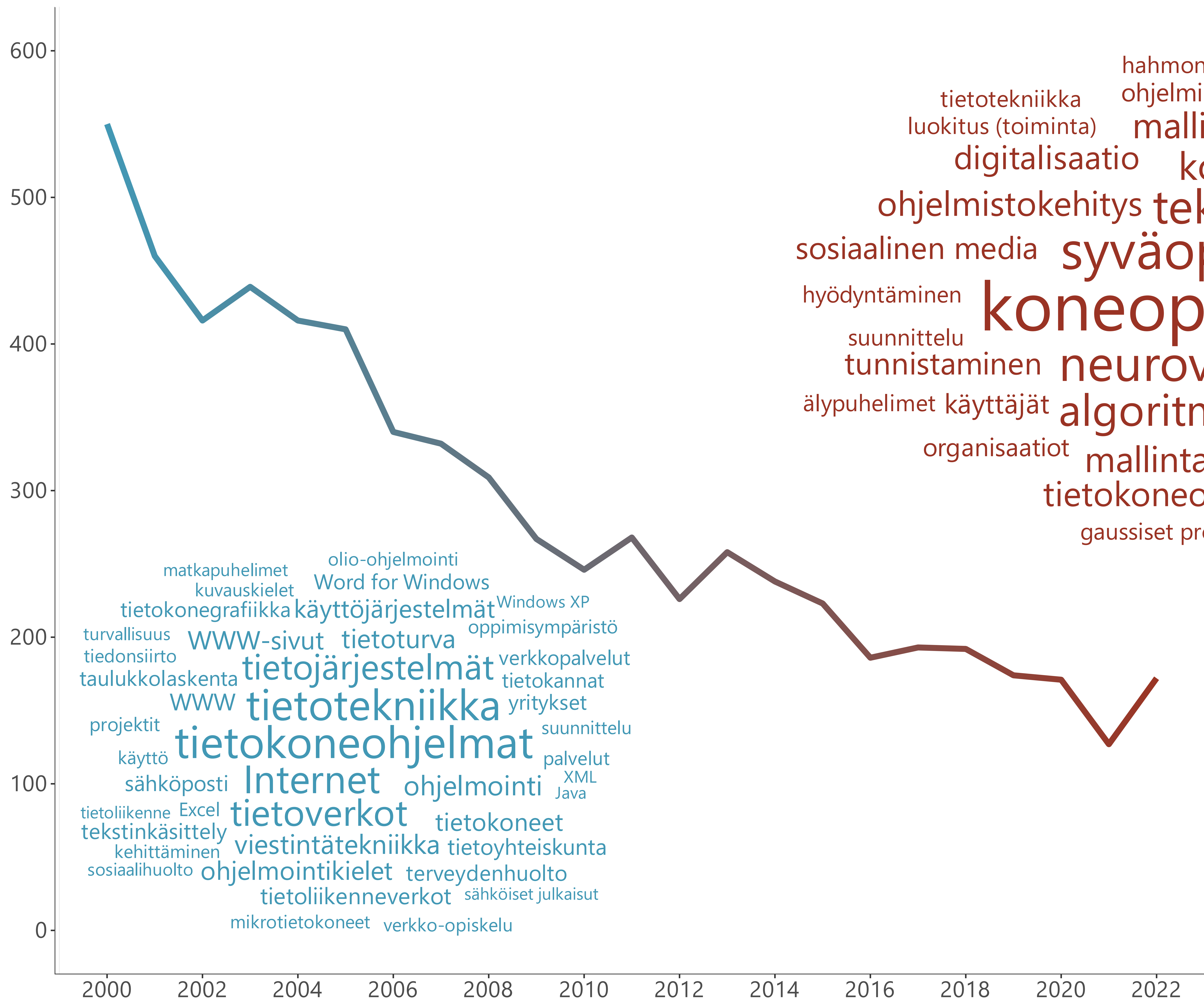
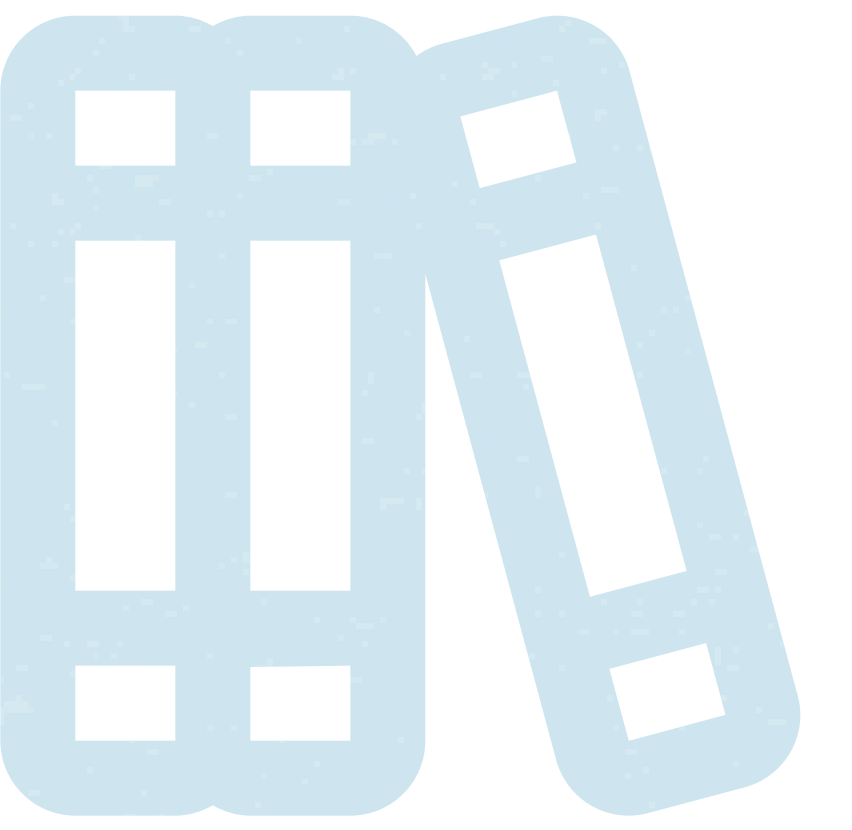
ruokakasvatus ruokahävikki
maku (aineen ominaisuudet) kestävä kehitys terveyden edistäminen
ruokasienet henkilöhistoria gluteeniton ruokavalio riista
ravitokasvit alkoholijuomat ketogeeninen ruokavalio vihanneviljely
vuodenajat käsittely eväät piirakat ruokaperinne välipalat riistaruoat
gastronomia leipä ruokakulttuuri taikinajuuri retkeily
pizzat kuivaus ateriat kasvisruoat ruoka juomat
pikkuleivät ja keksit ruoka-aineet arki kakut terveys pikkusuolaiset
sienestys historia ruoanvalmistus marjat terveellisyys
lähiruoka jälkiruoat leipominen yrtit liharuoat säilöntä
valmistus kalaruoat kasvisravinto ruokavaliot erikoisruokavaliot
kausiruoka kasvisravinto veganismi alkoholikulttuuri
luonnonkasvit leivonnaiset lapsiperheet puutarhaviljely
lapset (ikäryhmät) terveysvaikutukset vihannekset viljely
vähähiilihydraattinen ruokavalio raaka-aineet
sienet kuivatut elintarvikkeet mausteet
sieniruoat ruokalstat
villivihannekset

Keittokirjat

Julkaistujen keittokirjojen määrä on huippuvuotensa 2015 jälkeen kääntynyt jyrkkään laskuun. Lasku saattaisi selittyä sillä, että resepteihin ja ruokakulttuurin liittyvää sisältöä on valtavasti netissä ja helpommin saatavilla vaikkapa arkiruokaansa ideoita etsivälle.

Ruoanvalmistuksen aihepiiristä löytyy mm. ruokakulttuuriin ja erilaisiin ruokavalioihin pureutuvia ruokaohjeita. Pasta-, pizza- ja kakkureseptien lisäksi viime vuosina paljon puhuttaneet veganismi, gluteeniton ruokavalio, ketogeeninen ruokavalio ovat löytäneet tiensä kansien väliin.

hahmontunnistus (tietotekniikka)
ohjelmistotuotanto
tietotekniikka
luokitus (toiminta)
mallit (mallintaminen)
digitalisaatio
koneäly
kuvankäsittely
ohjelmistokehitys
tekoäly
yritykset
tiedonlouhinta
sosiaalinen media
syväoppiminen
käyttöliittymät
kehittäminen
hyödyntäminen
suunnittelu
koneoppiminen
päättökentekko
tunnistaminen
neuroverkot
tietoturva
älytekniikka
älypuhelimet
käyttäjät
algoritmit
data
tietojärjestelmät
organisaatiot
mallintaminen
johtaminen
tietokoneohjelmat
ketterät menetelmät
gaussiset prosessit
opetus

matkapuhelimet
kuvauskielet
olio-ohjelmointi
Word for Windows
Windows XP
oppimisympäristö
tietokonegrafiikka
käyttöjärjestelmät
WWW-sivut
tietoturva
verkkopalvelut
tietokannat
turvallisuus
tiedonsiirto
taulukkolaskenta
WWW
tietotekniikka
yritykset
suunnittelu
projektit
käyttö
tietokoneohjelmat
palvelut
sähköposti
Internet
ohjelmointi
XML
Java
tietoliikenne
Excel
tietoverkot
tietokoneet
kehittäminen
viestintätekniikka
tietoyhteiskunta
sosiaalihuolto
ohjelmointikielet
terveydenhuolto
tietoliikenneverkot
sähköiset julkaisut
mikrotietokoneet
verkko-opiskelu

Tietotekniikka

Tietotekniikkaa käsittelevän tietokirjallisuuden määrä on laskenut koko 2000-luvun ajan. Vuosituhannen alussa julkaistiin vielä paljon tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaoppaita sekä muita tietokoneen käyttöön liittyviä ohjeita. Nopeasti muuttuvien järjestelmien ja uudistuvien ohjelmistojen maailmassa painetuille oppaille ei ole enää kysyntää. Käyttöohjeet ovat siirtyneet verkkosivuille.

Vuosien 2002 ja 2022 yleisimpien asiasanojen vertailu kertoo samasta murroksesta. Termi mikrotietokoneet on esimerkiksi kadonnut. Tilalle on noussut liuta uusia termejä kuten tekoäly, algoritmit, neuroverkot ja koneoppiminen.

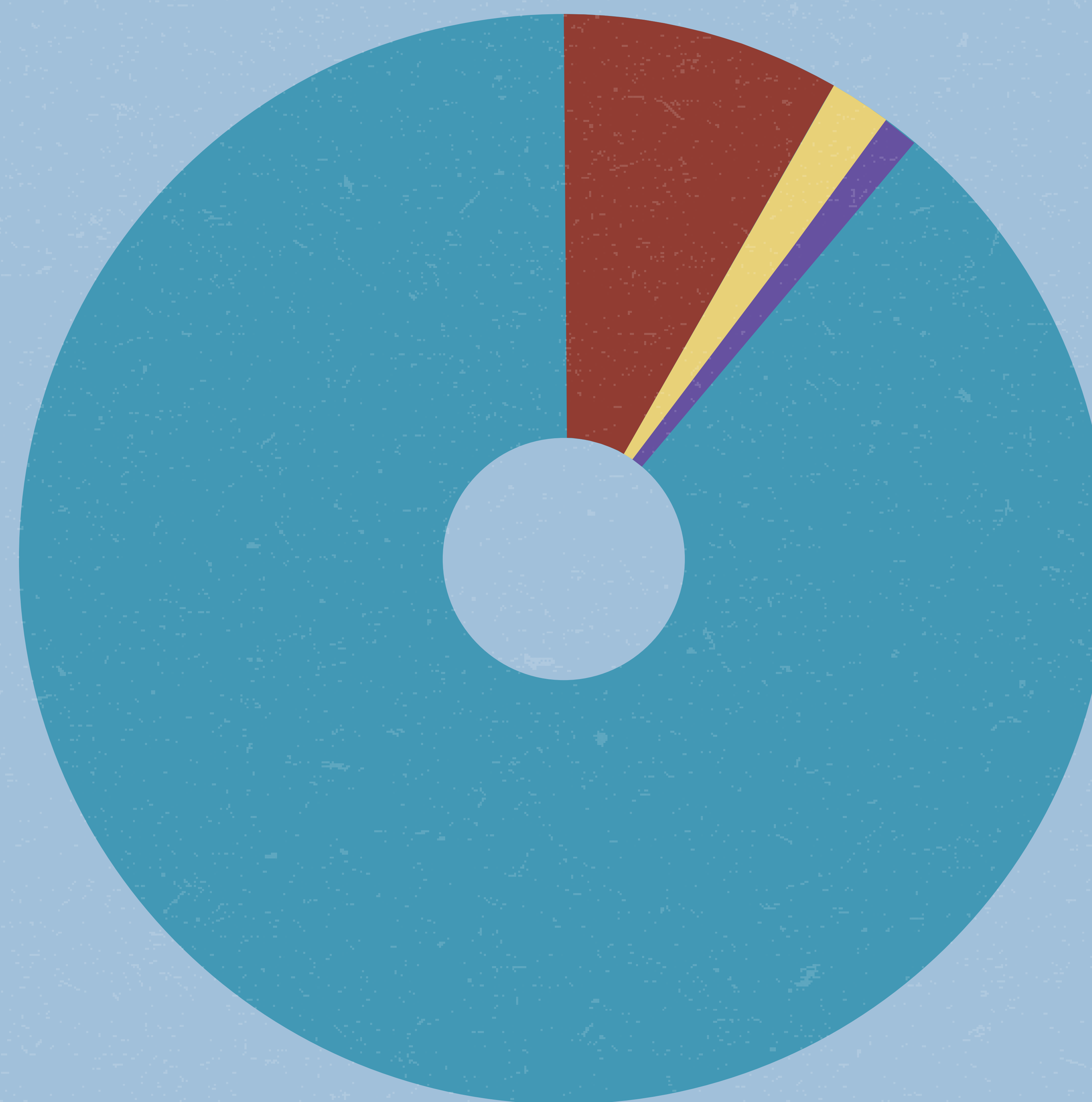

Musiikkiäänitteet

Äänitejulkaisujen jaottelu neljään karkeaan luokkaan – kansan-, lasten-, populaari- ja taidemusiikkiin – perustuu julkaisu-kohtaisesti tallennettuihin Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmän (YKL) mukaisiin aineistoluokkiin.

Vuosina 2000–2019 populaarimusiikin osuus äänitejulkaisuista on 89 %, taidemusiikin 8 %, lastenmusiikin 2 % ja kansanmusiikin 1 %.

■ Populaarimusiikki ■ Kansanmusiikki ■ Lastenmusiikki ■ Taidemusiikki

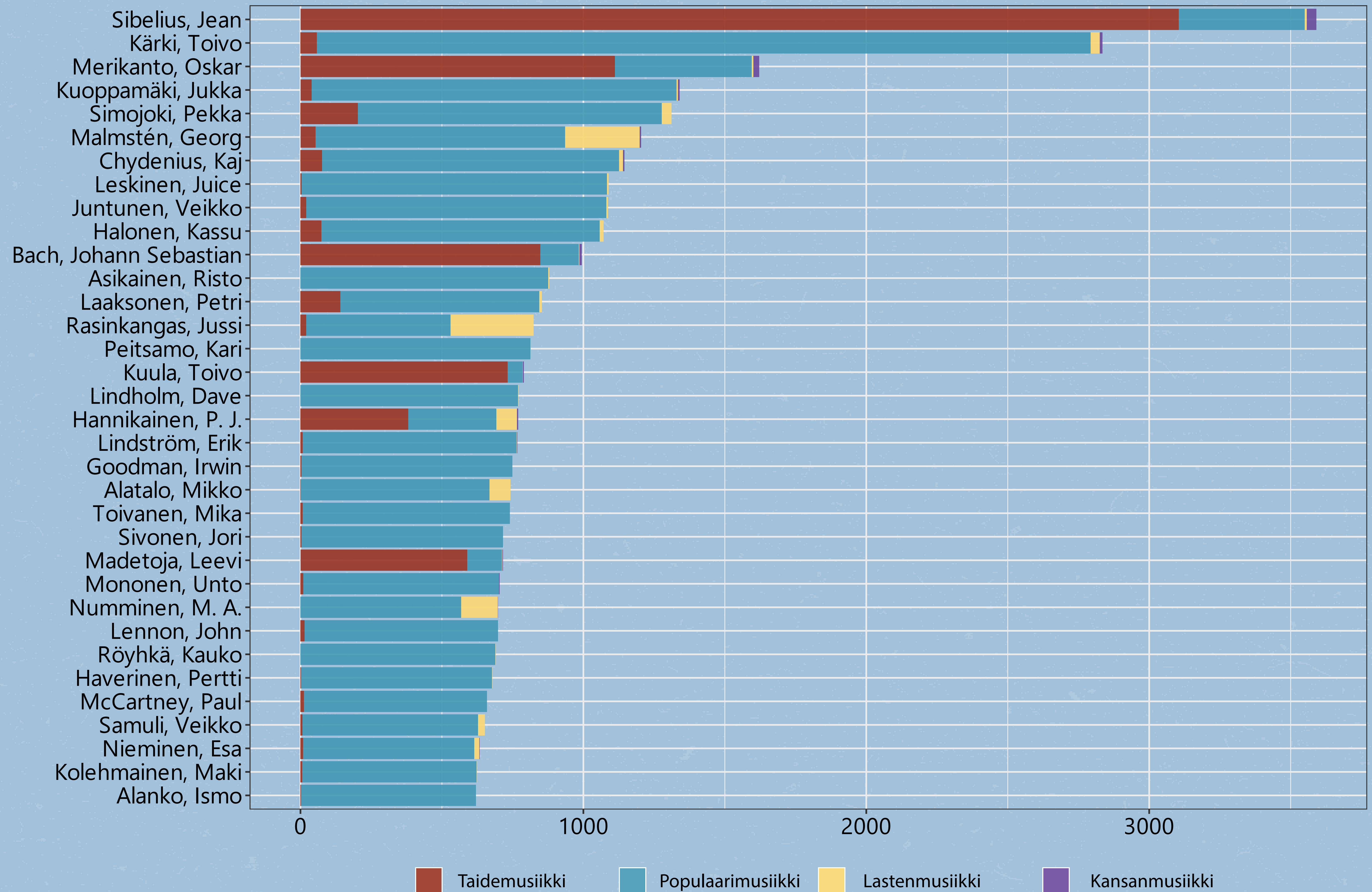

Suosituimmat säveltäjät äänitteillä

Vuosina 2000–2019 julkaistuilla suomalaisilla fyysisillä musiikkiäänitteillä selvästi suosituimmat säveltäjät ovat **Jean Sibelius** ja **Toivo Kärki**. Sibeliuksen laaja-alaisesta taidemusiikkituotannosta tehdään edelleen runsaasti uusia äänityksiä. Kärki puolestaan on ollut kotimaisen populaarimusiikin puolella kes-tosuosikki. Tarkasteltavalla aikavälillä kolmanneksi eniten on levytetty **Oskar Merikannon** sävellyksiä, etenkin laulumusiikkia.

Ulkomaisista taidemusiikin säveltäjistä **Johann Sebastian Bachin** sävellyksiä on äänitetty selvästi eniten. Ulkomaisista populaarimusiikin säveltäjistä puolestaan Suomessa tällä aika-välillä eniten levytettyjen joukkoon yltävät vain **John Lennon** ja **Paul McCartney**.

Taidemusiikin säveltäjiltä on mukana myös populaarimusiikkia, esimerkiksi viihdemusiikkiversioita Bachin sävellyksistä. Myös populaarimusiikin sävellyksistä on julkaistu harvakseltaan taidemusiikkisovituksia, etenkin kuoroille sovitettuna.

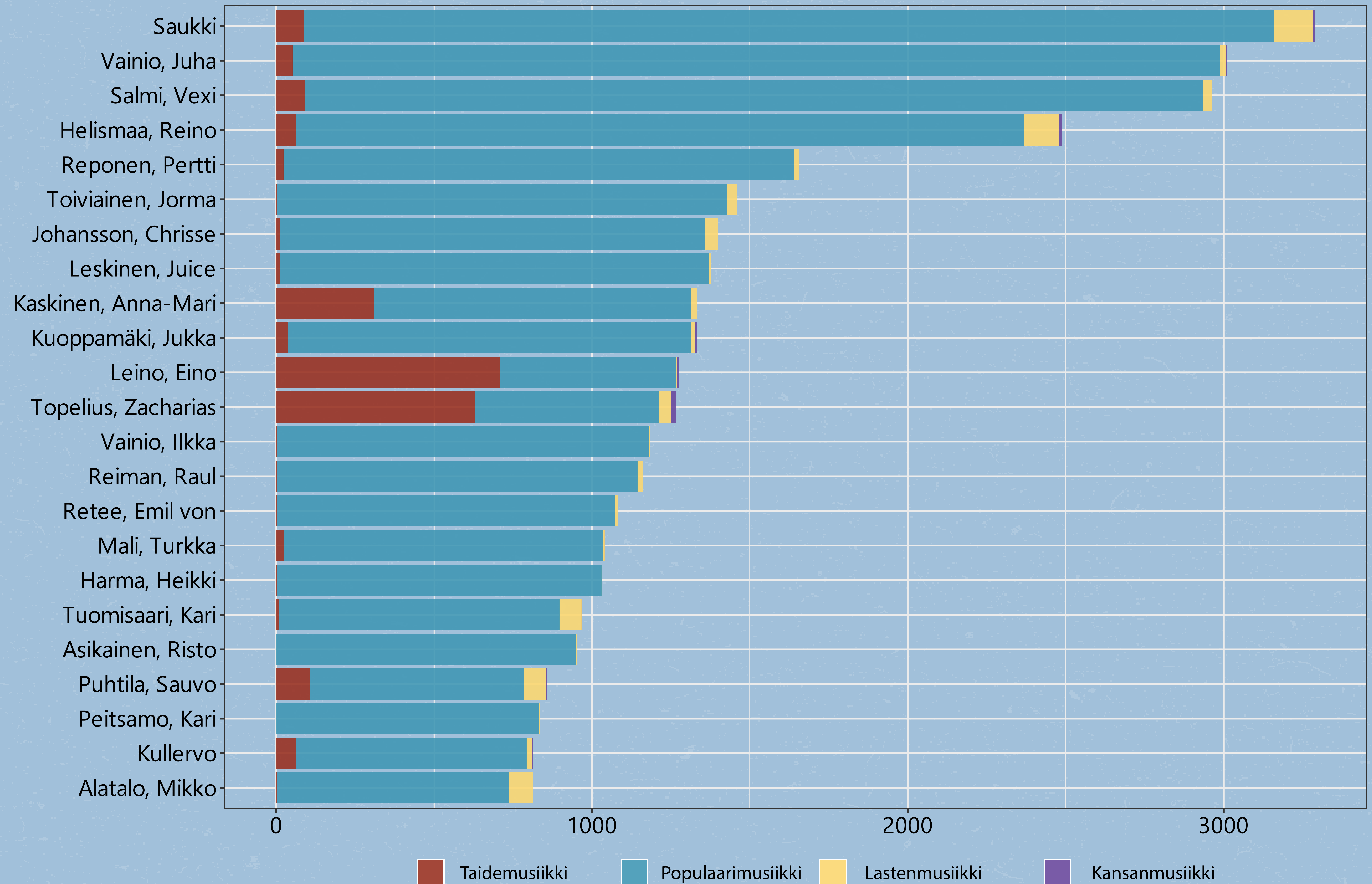

Suosituimmat sanoittajat äänitteillä

Eniten 2000-luvulla julkaistuja kappaleita on sanoittanut nimi-merkillä **Saukki** esiintyvä **Sauvo Puhtila**. Hänen lisäksi myös **Juha Vainio**, **Vexi Salmi** ja **Reino Helismaa** esiintyvät sanoittajina yli 2000 kappaleella.

Monet sanoittajat ja laulujen sanojen suomentajat ovat käyttäneet yhtä tai useampaa pseudonyymiä. Esimerkiksi viihdemusiikin sanoittaja Vexi Salmi käytti nimeä **Emil von Retee** niin monissa lauluissa, että molemmat nimet näkyvät Suomessa vuosina 2000–2019 julkaistujen äänitteiden suosituimpien sanoittajien listalla.

Eino Leino ja **Zacharias Topelius** eivät olleet varsinaisia laulujen sanoittajia, mutta monet heidän kirjoittamistaan runoista on sävelletty lauluiksi, joita on julkaistu äänitteinä runsaasti edelleen pitkin 2000-lukua. Leino ja Topelius erottuvat sanoittajajoukosta myös siten, että heidän tekstejään on käytetty enemmän taide- kuin populaarimusiikissa.

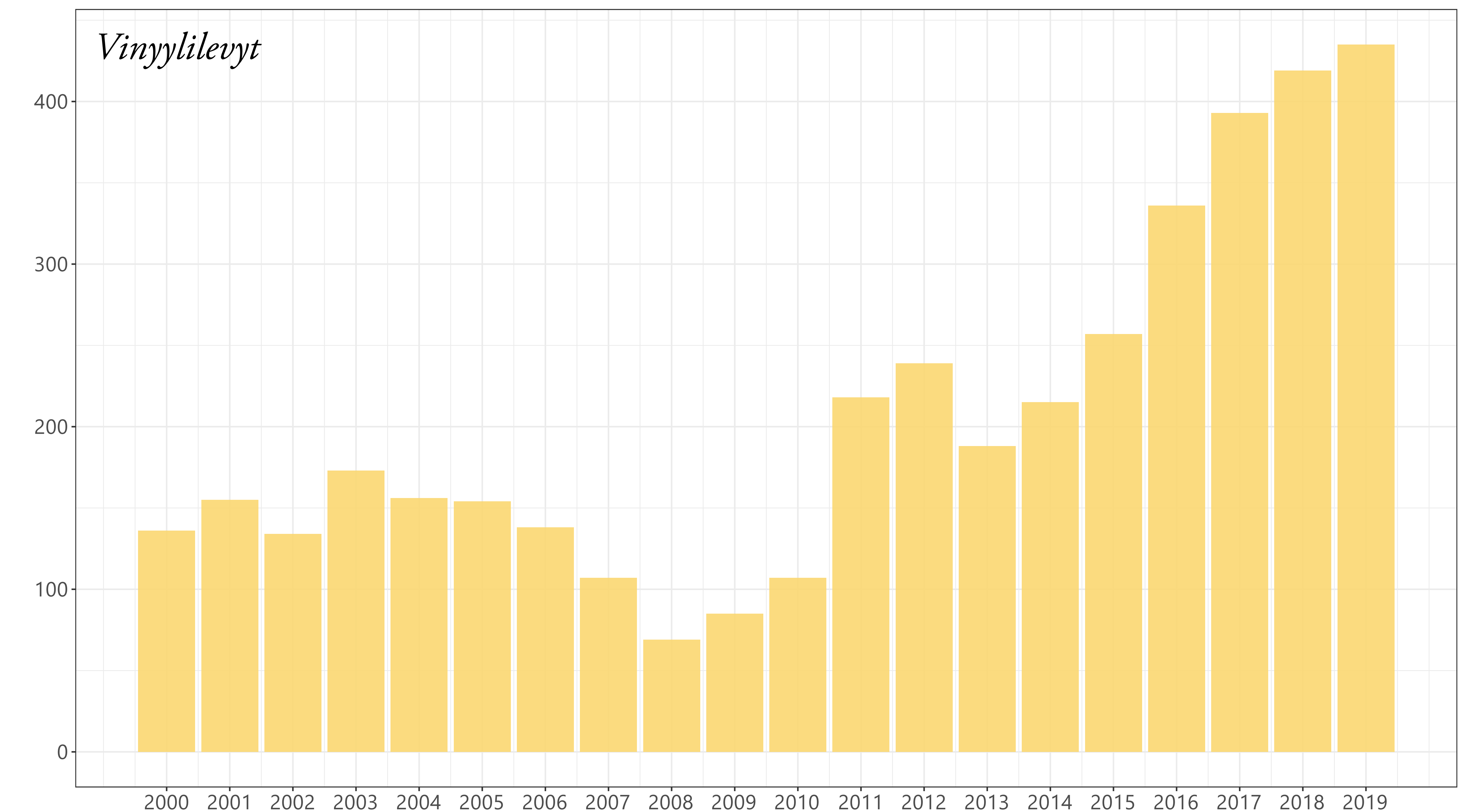
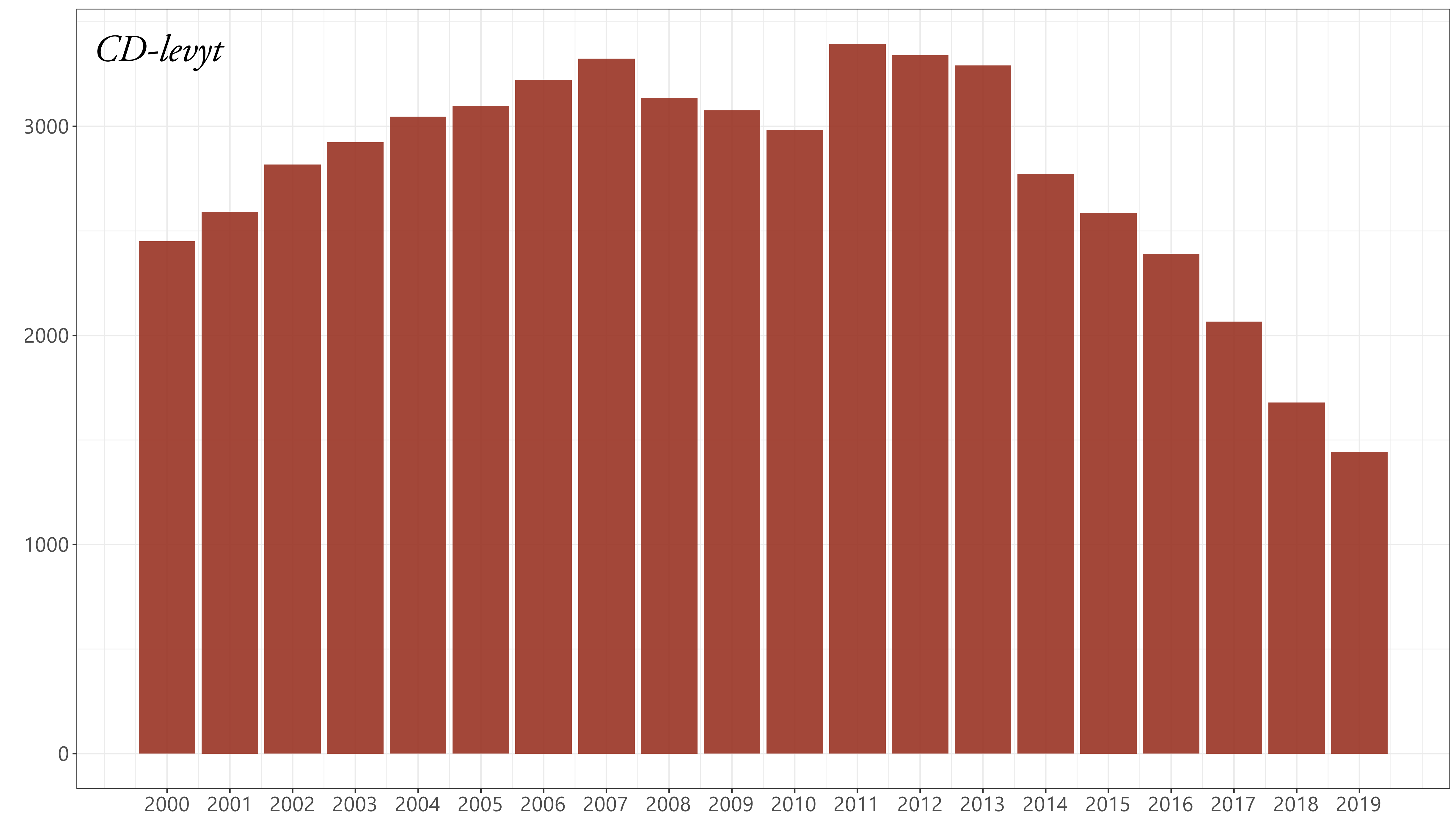

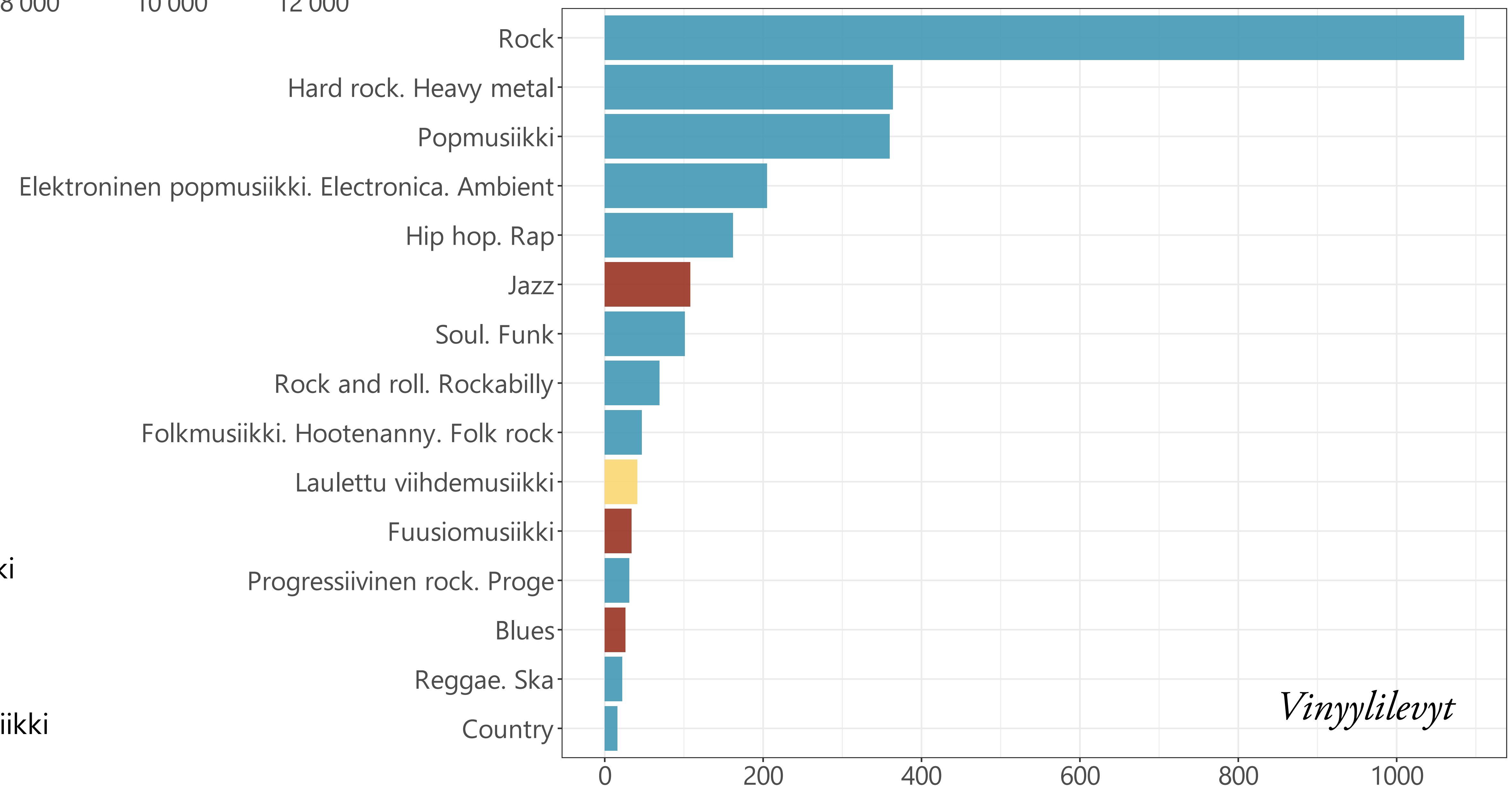
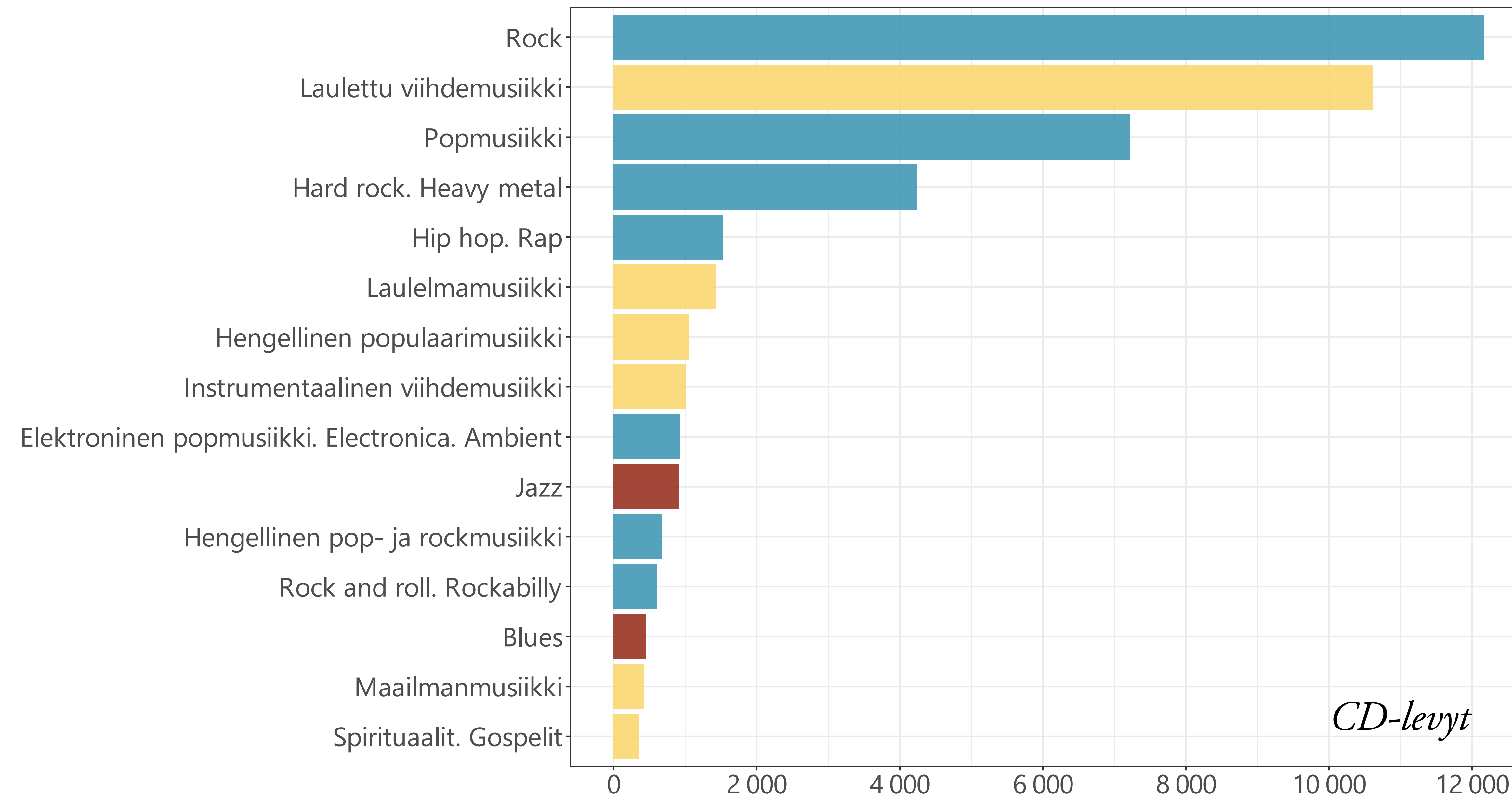
Äänilevyjen julkaisutrendit

CD-levy oli musiikkiäänitteiden valtaformaatti 2000-luvun alussa. Vinyylilevyjen julkaiseminen puolestaan oli tasaisen vähäistä 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, mutta lähti uudelleen nousuun vuoden 2010 jälkeen. Samaan aikaan, pitkin 2010-lukua, CD-levyjä julkaistiin vuosi vuodelta yhä vähemmän, joskin edelleen selvästi enemmän kuin vinyylilevyjä.

CD-levyjen tuotannon vähenemistä selittää se, että moni musiikin kotikuuntelija siirtyi suoratoistopalveluihin etenkin 2010-luvun loppupuoliskolla. Romahdusta vauhditti myös se, että autonvalmistajat jättivät CD-levysoittimen pois uusien autojen vakiovarusteista. Vinyylilevyjä myydään sekä retroileville keski-ikäisille että nuorisolle, jota viehättää tuotteen käsinkosketeltavuus ja kansitaidet. Vinyylilevy nähdään myös aikaa kestäväna vaihtoehtona suoratoistopalveluille, joista lempimusiikki saattaa jopa kadota.*

* Tukiainen, J. 2017. Vinyylilevyt ovat kovassa nosteessa. *TM : Tekniikan maailma*, 6, pp. 86-87.

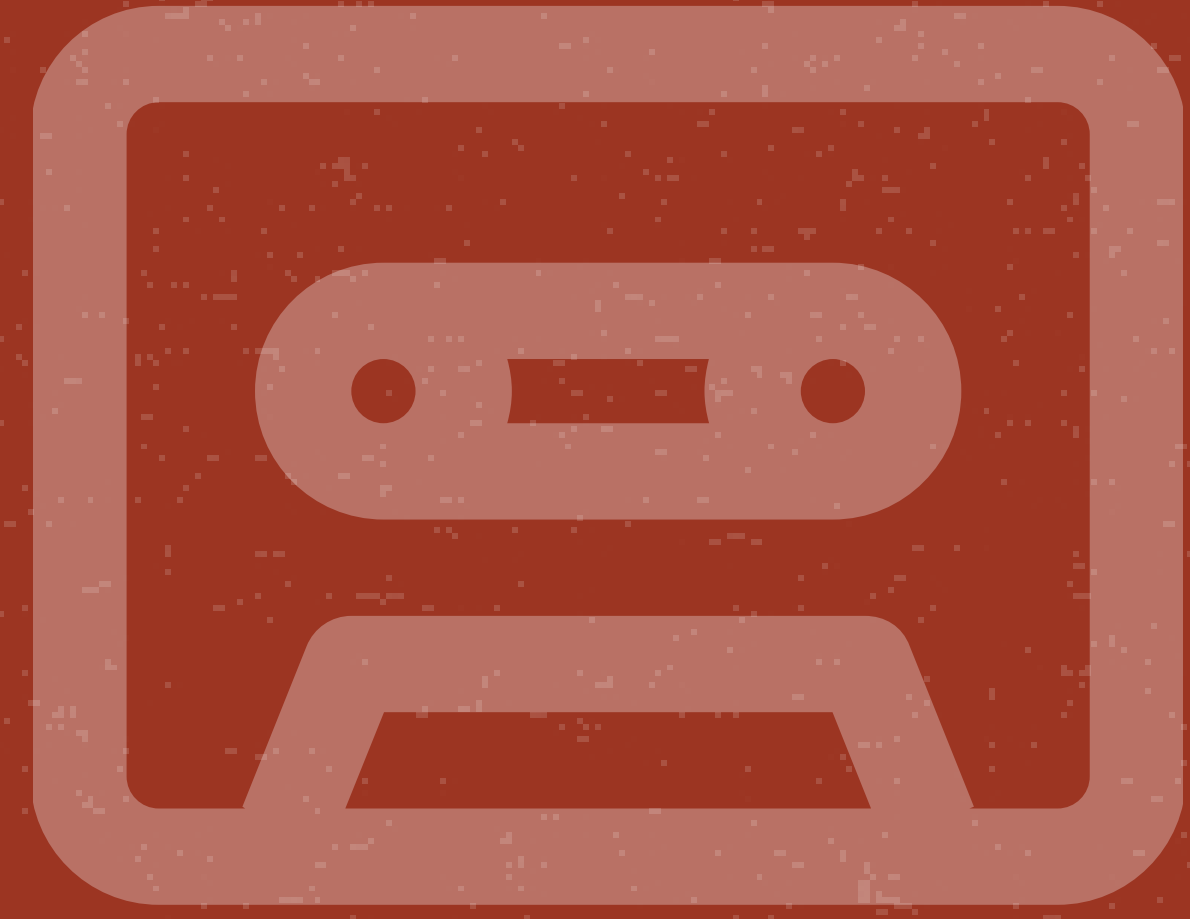

Populaarimusiikki levyillä 2000–2019

Kun tarkastellaan populaarimusiikin eri lajityyppien julkaisemista eri formaateissa, näyttävät iskelmän ja muun laulettu viihdemusiikin julkaisumäärät vinyylilevyillä vähäisiltä CD-levyihin verrattuna. CD-levyinä viihdemusiikkia on julkaistu yli kaksinkertainen määrä esimerkiksi metallimusiikkiin verraten. Vinyylilevyinä viihdemusiikkia sen sijaan on julkaistu vain murto-osa metallilevyjen määrästä. Tämä liittyy siihen, että tietyissä musiikinlajeissa äänitejulkaisemiseen liittyy vahvoja visuaalisuuden perinteitä, ja kookkaat vinyylilevykotelot mahdollistavat näyttävämmät ja laajemmat kuvitukset. Toisissa musiikinlajeissa taas kansitaiteella ei ole erityisen vahvaa sijaa.

- Pop- ja rockmusiikki
- Blues, jazz
- Muu populaarimusiikki

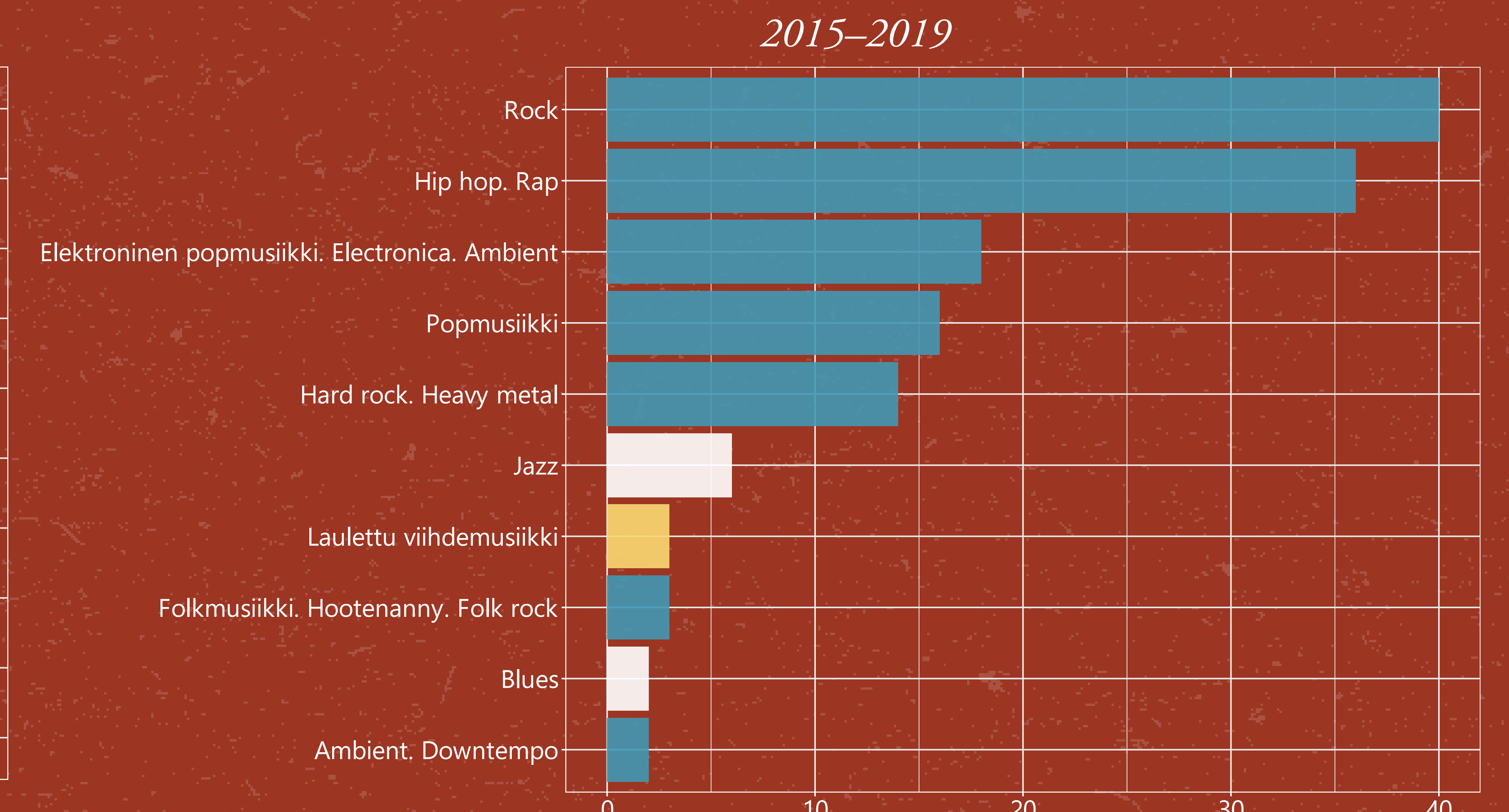
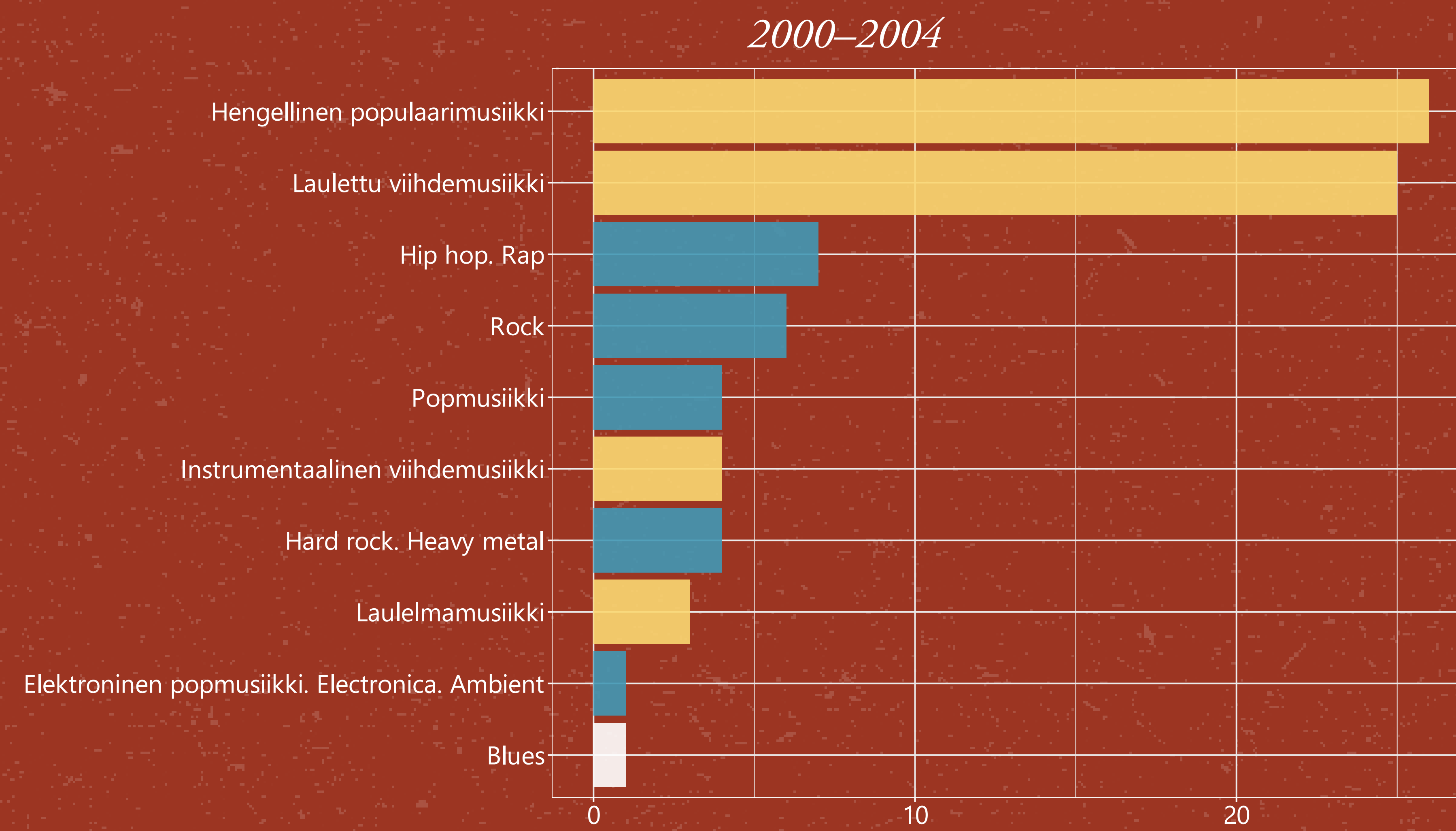

Populaarimusiikki C-kaseteilla

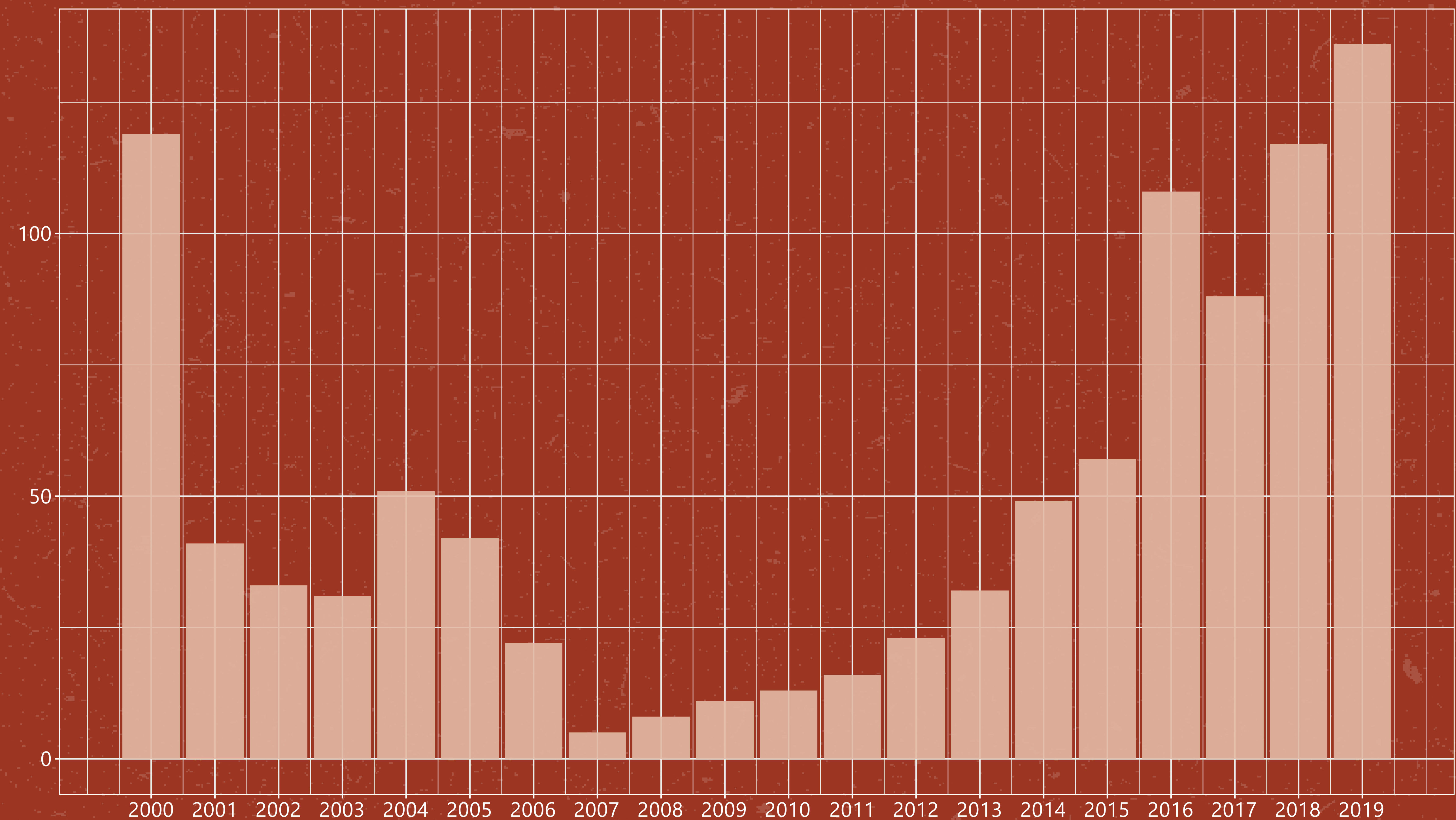
C-kasetteja on koko 2000-luvun ajan julkaistu vain vähän, mutta niiden julkaisumäärissä ilmenee tiettyjä trendejä. Vuosituhannen alussa julkaistiin vielä joitakin kymmeniä kasetteja viihdemusiikkia ja hengellistä populaarimusiikkia. Sen jälkeen kasettituotanto hiipui lähes olemattomiin. 2010-luvun loppupuolella C-kasettien julkaisumäärät kohosivat takaisin vuosituhannen vaihteen lukuihin.

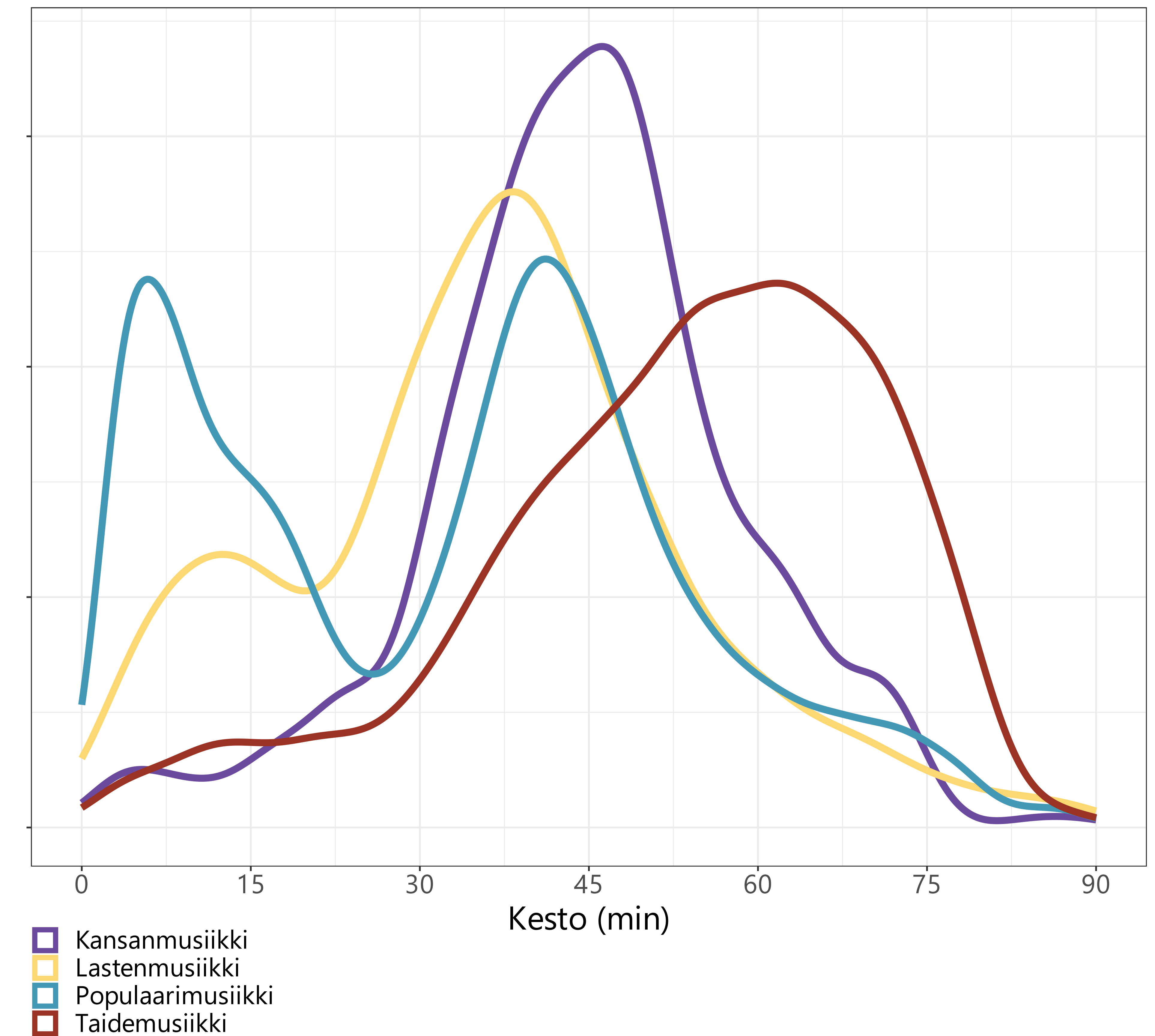
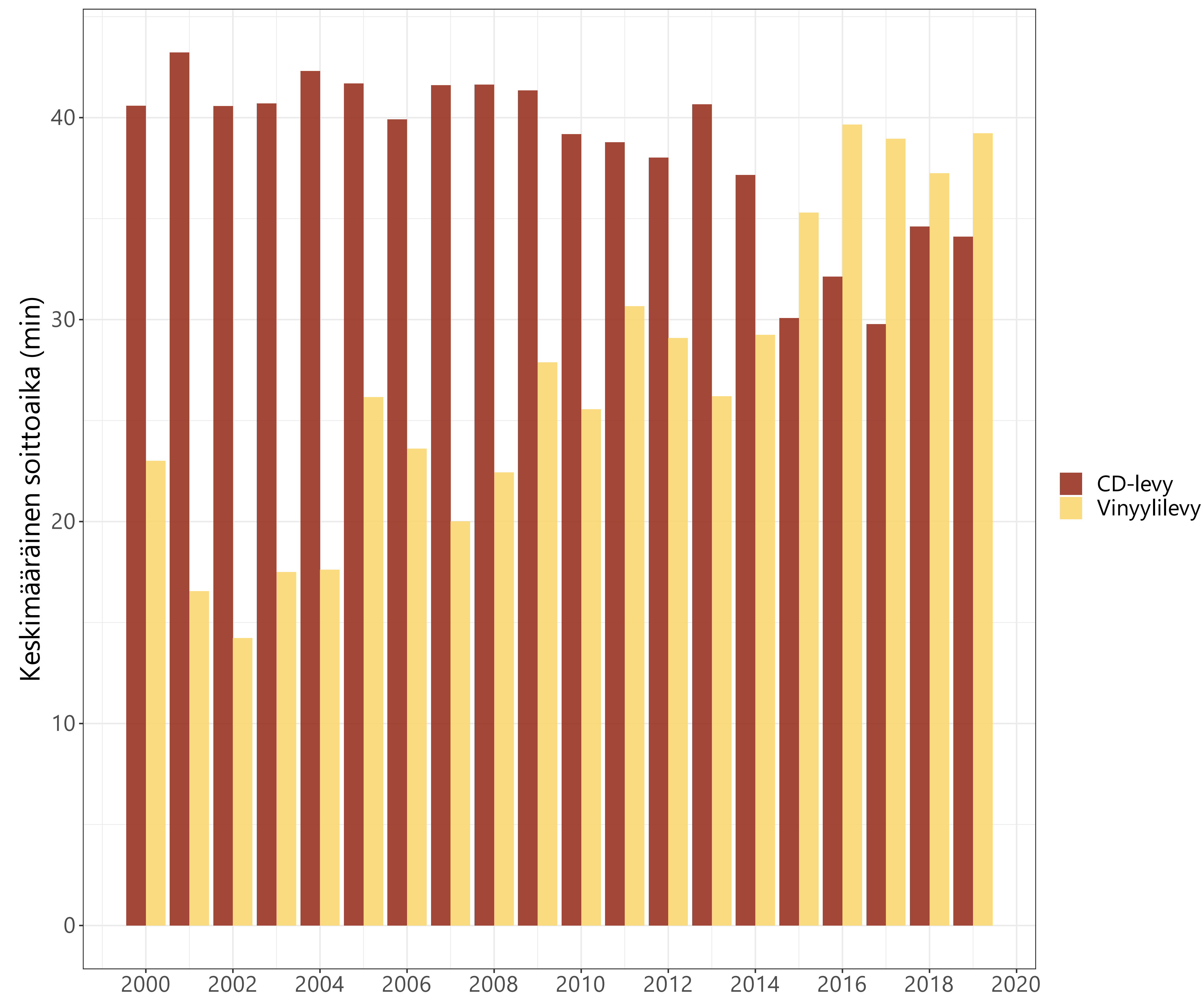
2010-luvulla alkaneessa pienimuotoisessa kasettibuumissa ei ole viihdemusiikkia eikä etenkin hengellistä populaarimusiikkia enää juurikaan mukana, mutta erityyppisiä rock- ja hip hop -julkaisuja kylläkin. 2000-luvun rock-kasetit ovat suurelta osin valtavirta-rockin sijaan punk rockia.

Punk ja hip hop ovat hyviä esimerkkejä musiikinlajeista, joissa on alettu julkaista jonkin verran C-kasetteja retrohenkisinä fanituotteina. Monista kasettijulkaisuista on todennäköisesti julkaistu samansisältöinen verkkoäänite helpompaa kuuntelemaan varten. Verkkoaineistot on rajattu tämän Kansalliskirjaston tilastojulkaisun ulkopuolelle, samoin kuin 2020-luvun musiikkiäänitteet.

■ Pop- ja rockmusiikki ■ Blues, jazz ■ Muu populaarimusiikki

CD- ja vinyylilevyjen kesto

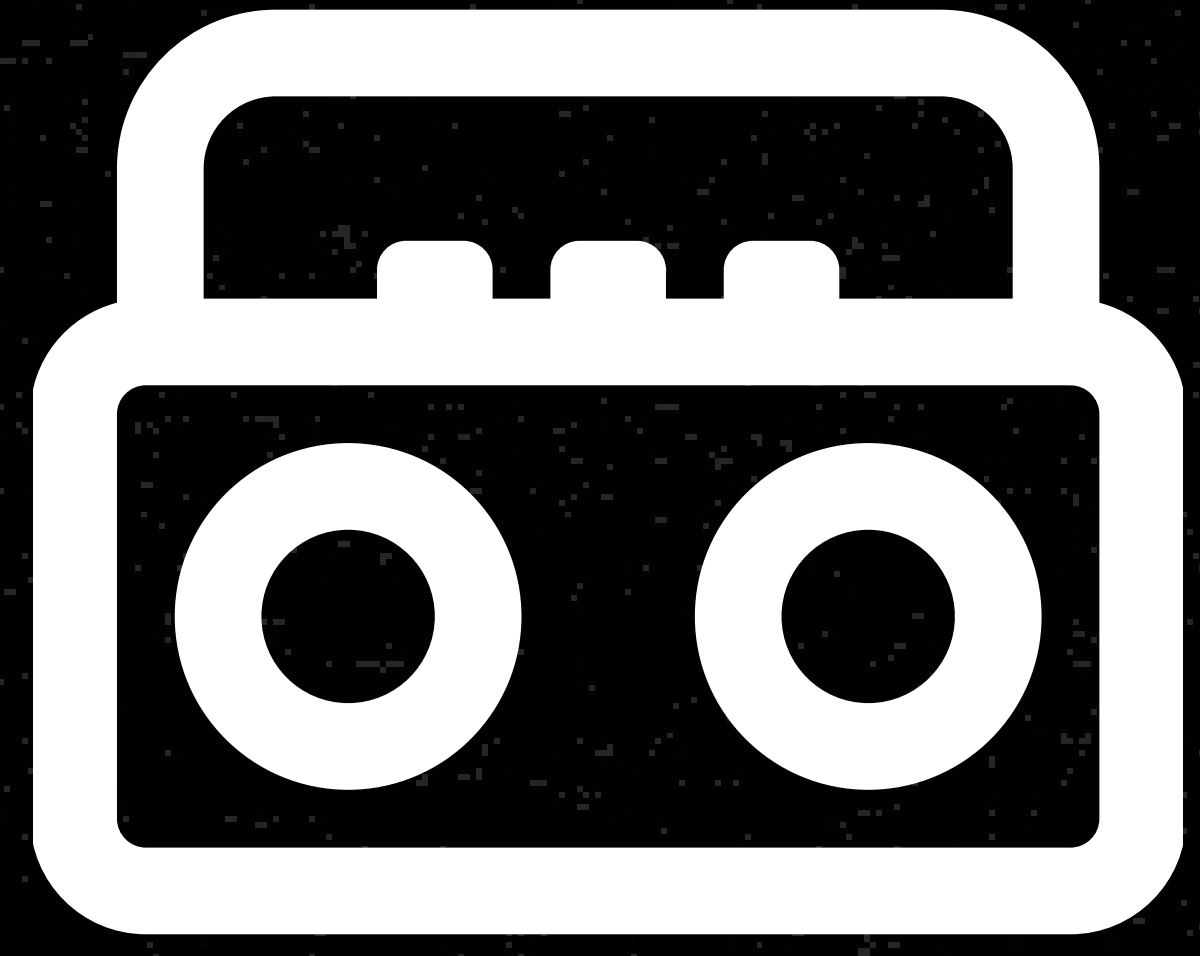
CD- ja vinyylilevyjen keskimääräiset kestot ovat lähentyneet toisiaan 2000-luvulla. Vielä vuosituhaten alussa CD-levyjen soittoaika oli huomattavasti vinyylilevyjen soittoaikaa pidempi, mutta 2010-luvun puolivälistä lähtien asetelma on kääntynyt toisin päin.

Selitys edellä kuvatulle vaihtelulle voi löytyä esimerkiksi siitä, että CD-levyjen kokonaiskapasiteetti on vinyylilevyä suurempi, mikä vielä 2000-luvun alussa näkyi CD-levyjen pidempinä

kestoina. Kokonaiskapasiteetin hyödyntäminen näyttää menettäneen vähitellen merkitystään. CD-levyjen keskimääräinen kesto on lyhentynyt vuosisadan alun noin 40 minuutista 2010-luvun lopun vajaaseen 30 minuuttiin.

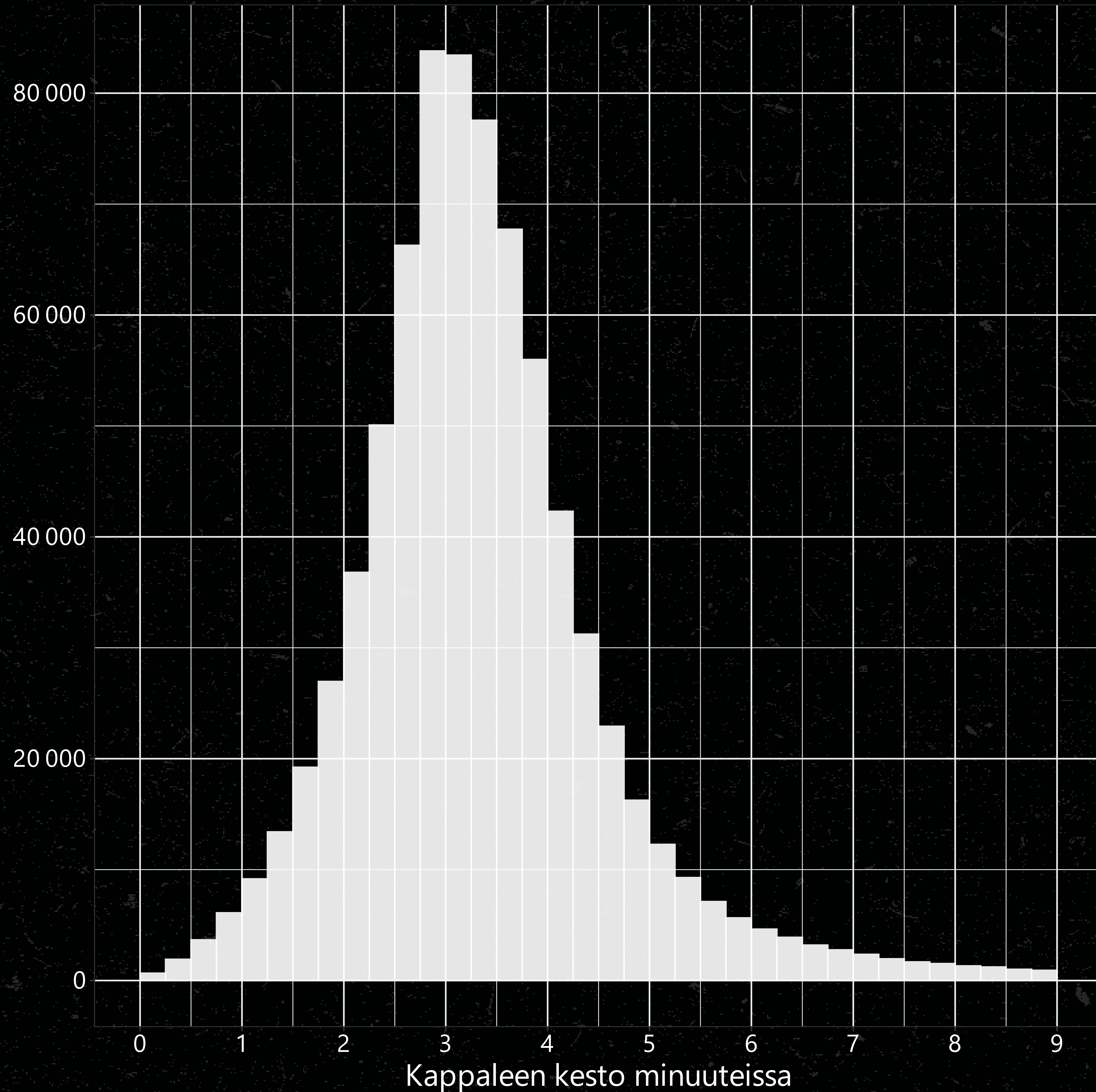
Vinyylilevyjen keskimääräinen kesto on puolestaan pidentynyt. Sitä selittää ainakin osittain singlejulkaisujen siirtyminen vinyylilevyiltä CD- ja verkkoääniteformaattiin sekä vinyylilevyjen vahva paluu äänitemarkkinoille kokopitkinä albumeina.

Karkean musiikkinlajijaottelun perusteella laadittu CD-levyjen keston normalisoitu jakauma kertoo musiikin lajien toisistaan eroavista soittoajoista. Tyypillisin taidemusiikkiäänitteen kesto on hieman yli 60 minuuttia. Kansanmusiikkiäänitteissä tyypillisin kesto on puolestaan noin 45 minuuttia. Populaari- ja lastenmusiikissa vastaava lukema on noin 40 minuuttia. Populaarimusiikissa huomattavaa on, että myös hyvin lyhyet, noin viisiminuuttiset äänitteet ovat tavallisia. Tätä selittää muita musiikkinlajeja yleisempi singlelevyjen julkaiseminen.

Kolmen minuutin sääntö

Populaarimusiikin musiikkikappaleiden tyypilliseksi mitaksi on vakiintunut kolme minuuttia. Aluksi varhaisimpien ääniteformaattien tekniset ominaisuudet rajasivat äänitteiden kestoja. Kolmen minuutin soittoaika vakiintui populaarimusiikin standardiksi viimeistään kaupallisen formaattiradion myötä: vakio-mittaiset kappaleet oli helppo sijoittaa soittolistoille mainostaukojen väliin. Vielä nykyäänkin tavallisin kappaleen kesto on lähellä kolmea minuuttia.

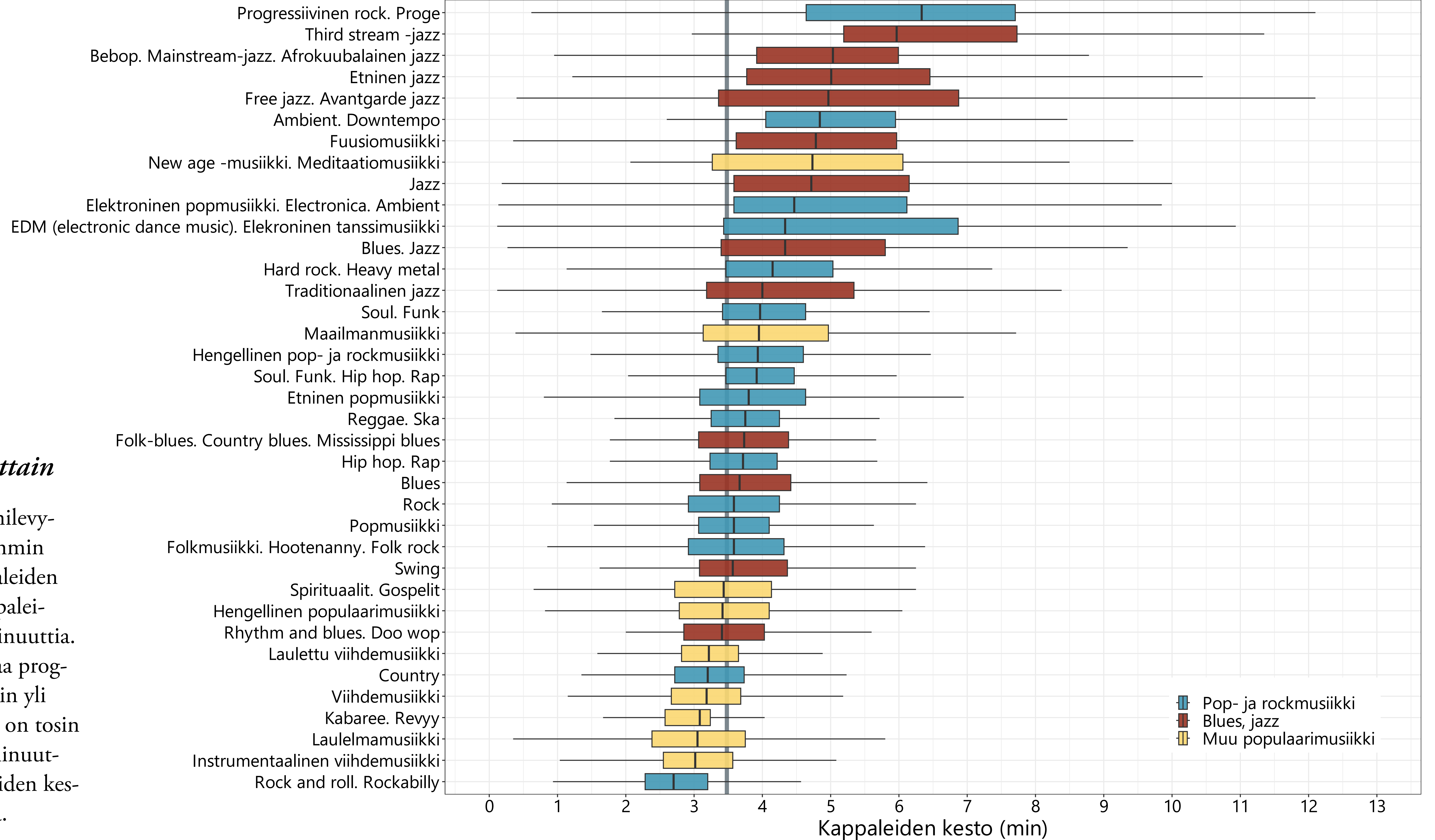

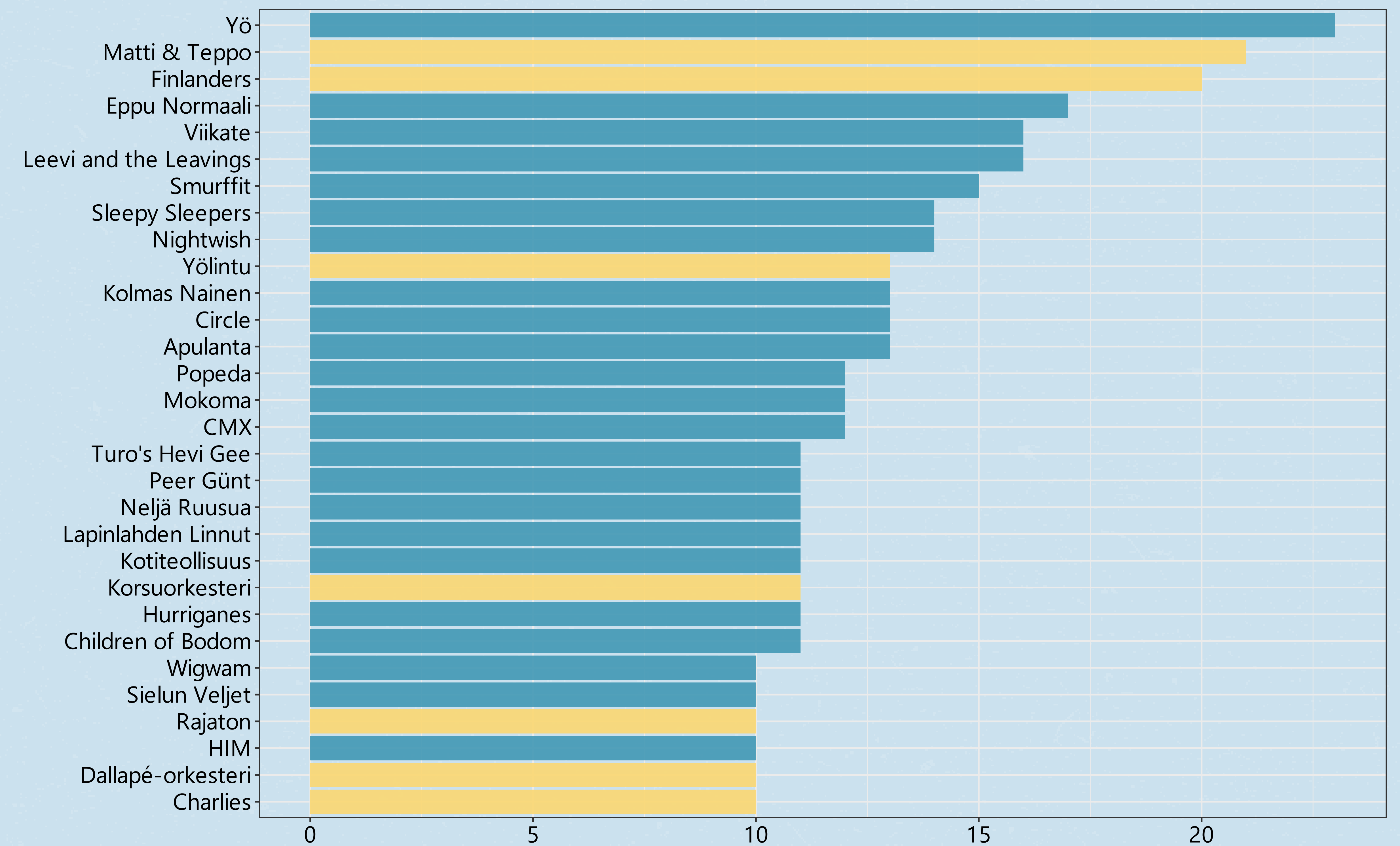
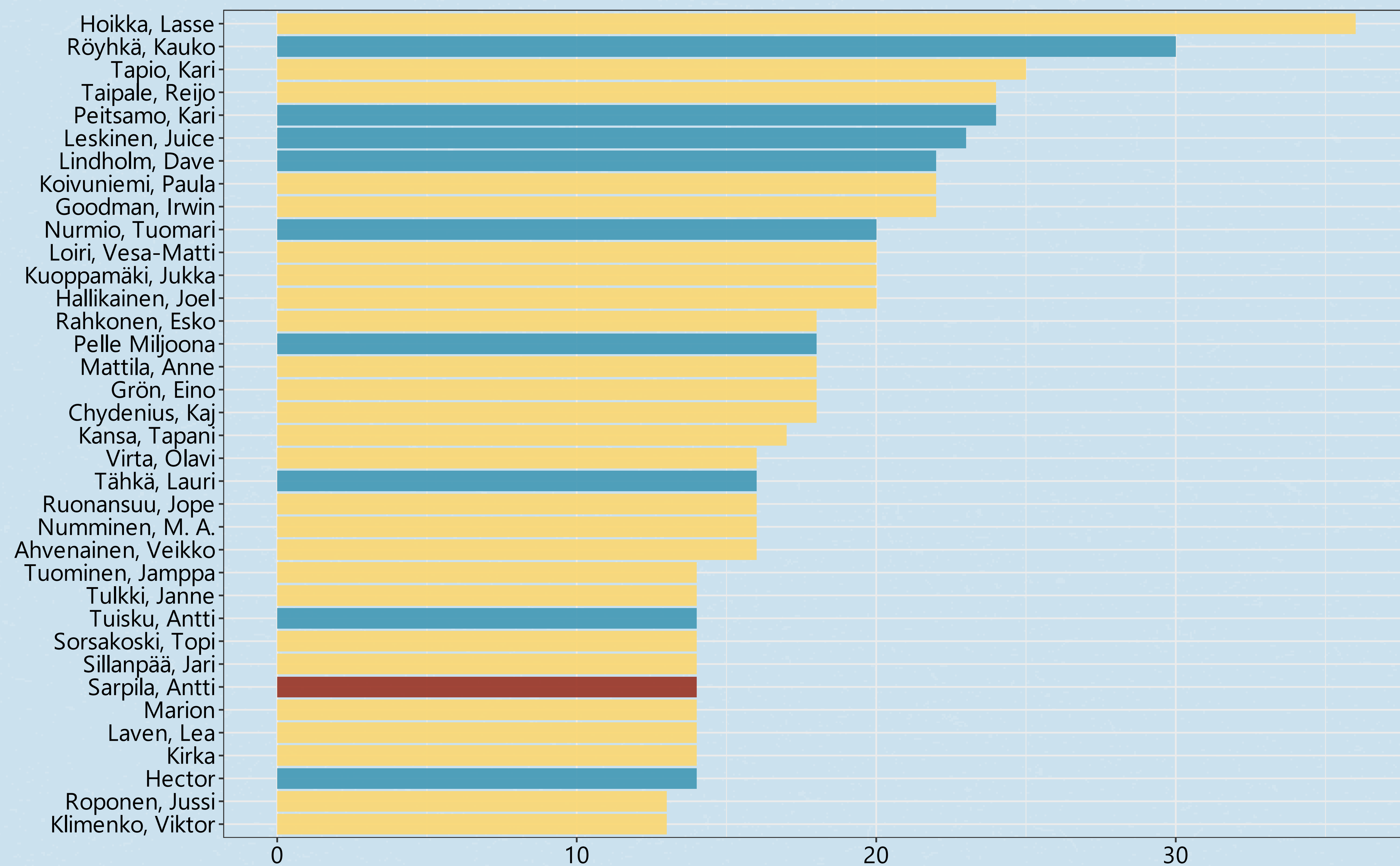
Kappaleiden kesto musiikinlajeittain

Violaan kuvailtujen 2000-luvun CD-äänilevyjen perusteella voidaan tarkastella tarkemmin populaarimusiikin eri lajityyppien kappaleiden kestoja. Kaikkien populaarimusiikkikappaleiden mediaani on noin kolme ja puoli minuuttia. Suurimman poikkeaman tästä muodostaa progressiivinen rock, jossa kappaleet ovat usein yli kuuden minuutin mittaisia. Vaihteluväli on tosin suuri, noin puolesta minuutista yli 12 minuuttiin. Myös jazzin ja sen alalajien kappaleiden kestot ovat tyypillisesti mediaania pidempiä.

Viihde- ja laulelmamusiikin kappaleet ovat tyypillisesti lyhyempiä eli lähellä kolmea minuuttia. Sama koskee countrya, rock and rollia ja rockabillyä.

Laatikkokaaviossa laatikon sisään jää puolet arvoista. Keskellä oleva viiva osoittaa mediaanin. Laatikon ulkopuoliset viivat kattavat lähes kaikki loput arvot, mutta poikkeavat tapaukset on jätetty pois. Harmaa pystyviiva näyttää koko datasetin mediaanin, joka on noin kolme ja puoli minuuttia.

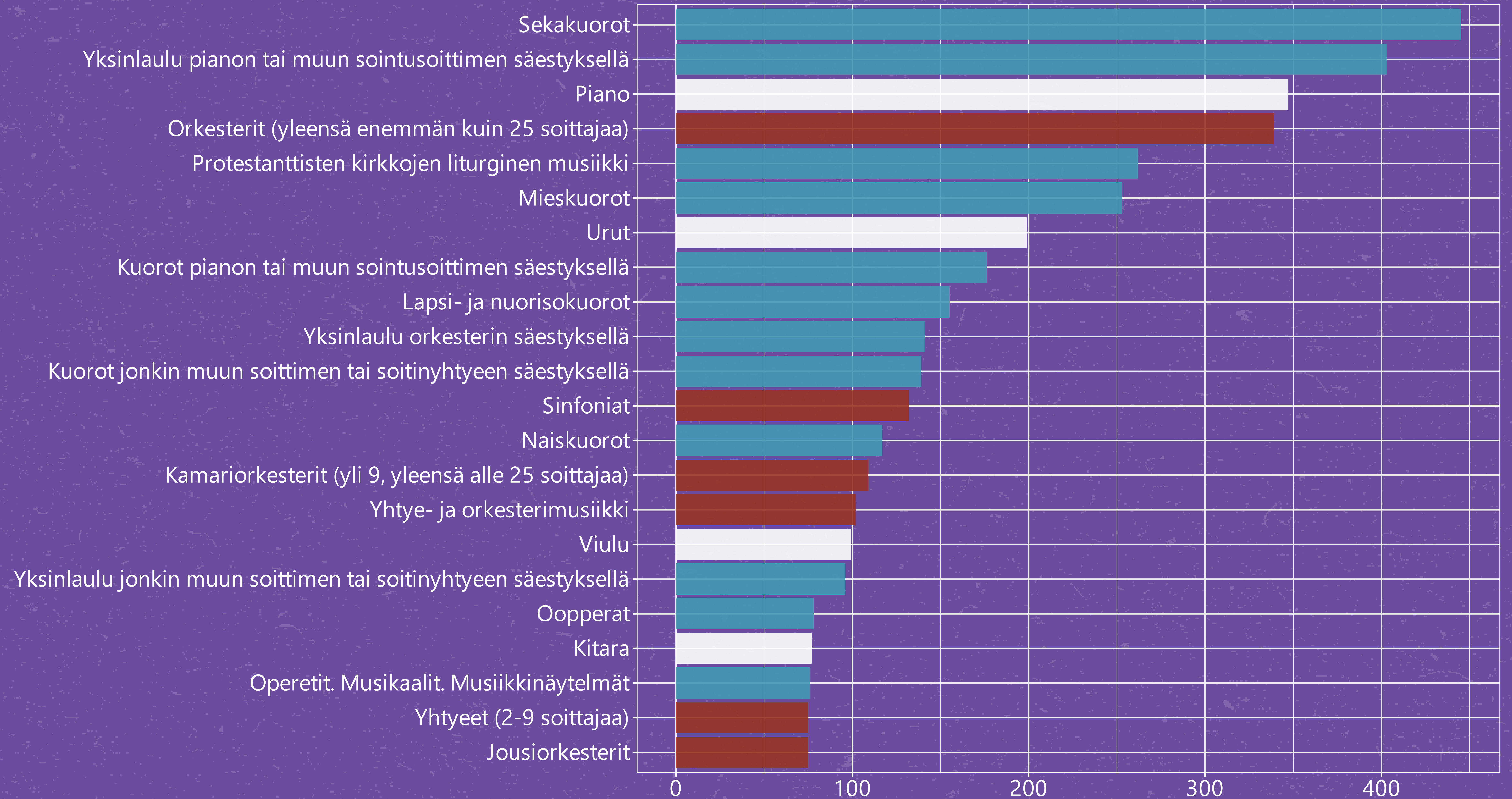
Populaarimusiikin ahkerimmat esittäjät

Vuosina 2000–2019 eniten pitkäsoittoja eli vähintään seitsemän kappaletta sisältäviä CD-äänilevyjä levyttäneet populaarimusiikin yhtyeet edustavat suurelta osin popmusiikkia, rockia ja metallimusiikkia. Eniten levyttäneiden henkilöesittäjien joukossa puolestaan korostuvat iskelmämusiikin laulusolistit. Tämä heijastaa sitä, että iskelmätahtien taustayhtyeet ovat usein nimettömiä kokoonpanoja. Vaikka yhtye olisikin nimeltä mainittu, sitä ei korosteta äänitejulkaisuissa samaan tapaan kuin solistia. Rockissa sen sijaan pääesittäjänä pidetään useammin koko yhtyettä, eikä laulusolistin tai muun keulahahmon roolia nosteta vastaavalla tavalla esiin.

■ Blues, jazz ■ Muu populaarimusiikki ■ Pop- ja rockmusiikki

Kirjastojen käytännöt voivat jossain määrin vaikuttaa eniten levyttäneiden esittäjien järjestykseen. Jos yhtyeen keulahahmon nimi sisältyy yhtyeen nimeen, pääesittäjäksi kirjataan kyseinen henkilöesittäjä. Esimerkiksi jos Juice Leskinen Grand Slam -yhtyeen nimi olisi ollut pelkkä Grand Slam, Leskisen esiintymiä oheisella henkilöesittäjien listauksella olisi jonkin verran vähemmän. Vastaavasti jos Leevi and the Leavings -yhtyeen nimi olisi rakennettu yhtyettä vetäneen Gösta Sundqvistin nimen ympärille, Sundqvist saattaisi olla eniten pitkäsoittolevyjä levyttäneiden henkilöesittäjien joukossa.

Yhtyeiden jäsenet, niin sanotut rivimuusikot, jäävät tämän käsitteilyn ulkopuolelle. Tiedetään kuitenkin, että monet heistä ovat mukana monessa esityskokoonpanossa pysyvinä jäseninä tai vierailevina muusikoina. Todellisuudessa he saattavat esiintyä useammalla äänitteellä kuin jotkut nimekkäämmistä solisteista. Kaikkien esittäjien kattava tarkastelu on kuitenkin vaikeaa, sillä äänitejulkaisuissa ei usein mainita kaikkia esiintyjä.

Taidemusiikin jaottelu

Noin puolet vuosina 2000–2019 julkaistuista ja Violaan kuvailluista fyysisistä taidemusiikkiäänitteistä on sisällöltään laulumusiikkia. Tähän lukeutuvat myös näyttämömusiikkia ja liturgista musiikkia sisältävät julkaisut.

Soitinmusiikki jakautuu kahteen kutakuinkin samansuuruisen kokonaisuuteen. Noin viidennes äänitteistä on yhtye- ja orkesterimusiikkia ja toinen viidennes tietylle soittimelle tehtyä musiikkia mahdollisella sointusoitinsäestyksellä. Noin kymmenesosa äänitteistä on sekasisältöistä, eli sisältää esimerkiksi sekä laulu- että soitinmusiikkia.

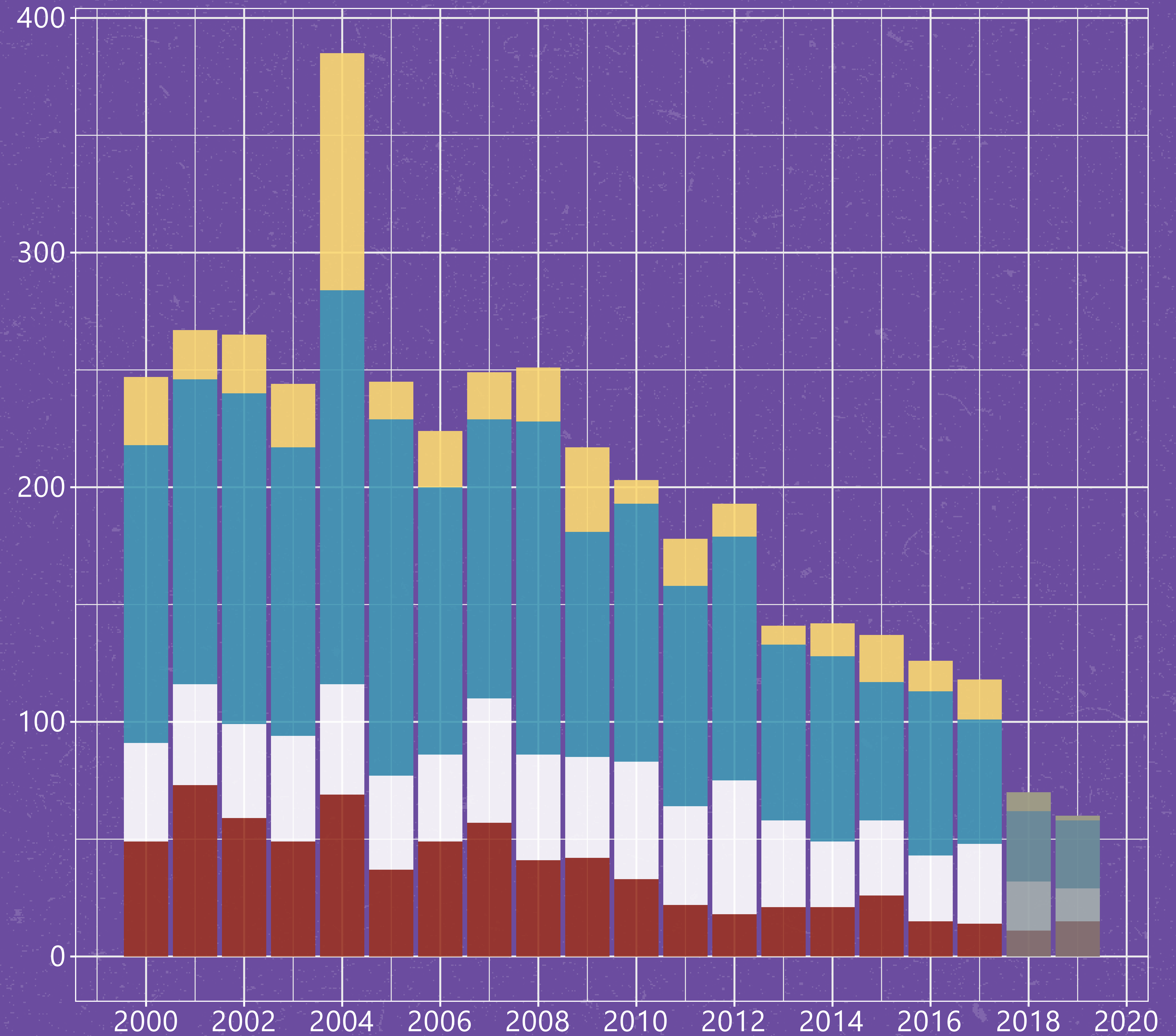
Yleisin taidemusiikin luokka on sekakuoromusiikki, jota on lähes 450 äänitteen verran. 400 äänitejulkaisuun ylittää myös sointusoitinsäestyksellinen yksinlaulu. Soitinmusiikin kärjessä ovat pianomusiikki ja orkesterimusiikki.

- Sekasisältöiset
- Laulumusiikki
- Muu soitinmusiikki
- Yhtye- ja orkesterimusiikki

Taidemusiikin äänitejulkaisemisen kehitys 2000–2019

Taidemusiikkiäänitteiden julkaisumäärien muutos noudattaa yleistä fyysisten äänitteiden tuotannon laskevaa trendiä 2010-luvulla. Vuoden 2004 piikkiä julkaisumäärissä selittää kyseisenä vuonna julkaistu yksittäinen laajahko äänitesarja. Vuosien 2018 ja 2019 luvut eivät ole vielä vertailukelpoisia kesken-eräisen kuvailun takia.

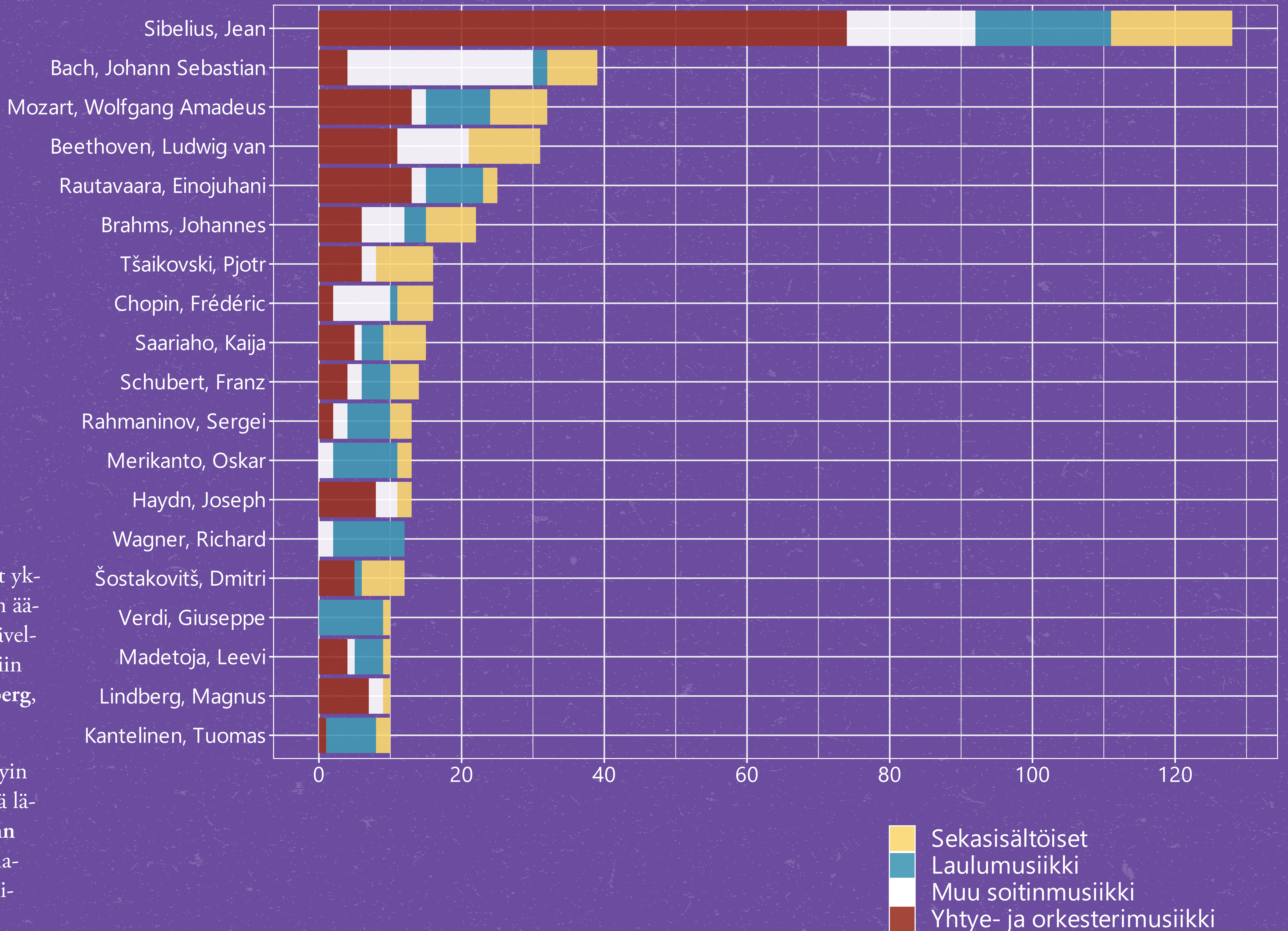

Taidemusiikin päätekijät

Kun kaikki taidemusiikkiäänitteen sisältämät teokset ovat yksittäisen henkilön säveltämiä, merkitään säveltäjä kyseisen äänitteen päätekijäksi. Tällaisten päätekijäksi merkittyjen säveltäjien top 19 -listaa hallitsevat klassisen musiikin kaanoniin kuuluvat säveltäjät. Neljän säveltäjän (**Kantelinen, Lindberg, Rautavaara ja Saariaho**) tuotanto ulottuu 2000-luvulle.

Päätekijöiksi merkityistä säveltäjistä ylivoimaisesti levytetyin vuosina 2000–2019 on **Jean Sibelius**, joka on päätekijänä lähes 130 äänitteellä. Tästä alle kolmannekseen yltää **Johann Sebastian Bach**. Listauksessa on mukana seitsemän suomalaista säveltäjää. Koko joukkoon mahtuu mukaan yksi nainen, **Kaija Saariaho**.

KANSALLISKIRJASTO
NATIONALBIBLIOTEKET